

Acésta fóia ese cate 3 cóle pe luna si costa 2 fiorini v. a. pentru membrii asociatiunei, éra pentru nemembrii 3 fr. Pentru strainatate 1 galbenu cu porto postei.

TRANSILVANI'A.

Abonamentul se face numai pe cate 1 anu intregu. Se abonédia la Comitétulu asociatiunei in Sibiiu. séu prin posta séu prin domni co-lectori.

Fóia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Nr. 10.

Brasiovu 15. Maiu 1875.

Anulu VIII.

Sumaríu: Estrasu dein dioariulu vietii mele dela 15 Martie 1848 pana la 18 Ianuarie 1849. (Urmare). — Adaose si rectificari la istori'a regimentului alu II lea confinariu dein Transilvani'a. (Urmare). — Oratiune funebrala rostita la inmortentarea baronului Vasiliu L. Popu, in Budapest'a la 20 Febr. a. c. de Justinu Popfú. (Continuare si Fine). — Protocolu susceputu in adunarea ordinaria a fostiloru granitari dein regimentulu romanu I. (Fine). — Bibliografia.

Estrasu dein dioariulu vietii mele dela 15 Martie 1848 pana la 18 Ianuarie 1849.

(Urmare.)

Aici am aflatu mai multe commissiuni de implinitu; si asia:

In 14 Novembre mai antaiu amu despusu preste tribunatulu deintre Ternave tribuni pe Alimpie Blasianu si pe Nicolae Popu, ambii dein Blasielu.

Amu emisu ordinatiune la celea 19 sate scaun. Mediasiuului incorporate, cá in urm'a despunerei comand. generalu cu datu 6 Nov. Nr. 2715 se aduca 60 orgii (stanjini) lemne la „profontari'a“ dein Mediasiu, dupa scar'a impartirei facute pe fie-care comunitate.

Amu mai tramisu spre publicare:

a) Patentele imperatesci cu datulu Olmütz dein 6 si 7 Nov. cést'a indreptata cátra toti lucratorii de pamentu (economii) ai tieriloru de sub coron'a Ungariei, intru care se defaima orbele incercári ale lui Kossuth si ale partidei sale, si ii asecura a avé in credere in regele loru, cá le va apará libertatile constitutionali, si-i indémna a se alipí de armat'a imperatésca, carea pentru restituirea pazei si a securitatii publice a inceputu operatiunile sale bellice. 34. a) si b).

b) Decretulu comandantelui tierii cu datu 9 Novembre Nr. pr. 1590/g., prin carele se suspende dein demnitate si oficiu episcopulu gr.-u. Ioane Leményi, si cá e despusu in loculú lui de vicariu provisoriu canoniculu (prepositu) Simeonu Krajnicu. 35)

c) Decretulu comandantelui tierii dein 6. Nov. Nr. 1597 si alu comitetului 145, prin carea se circulédia descrierea personala a unui secuú E. I., care imbracatu in vestminte romanesci, e insarcinatu de catra ai sei a predá si a aprinde satele; cá unde-lu voru aflá, se-lu prinda. 36).

d) Intimatulu comitetului dein 6 Nov. Nr. 136 in urm'a ordinatiunei comandantelui generalu dein 5 Nov. Nr. 1585 facuta, prin carea se notifica gardei nationale: cá o parte a rebelliloru calareti si pedestri, pentru a insielá ochii Romaniloru, s'au imbracatu in uniform'a militiei imperatesci, si anume a escadronului de Chevaux-legers si a batalionului

de inf. dein reg. archi-duc. Carolu-Ferdinandu, pe cari i au fostu opritu si desbracatu in Clusiu. 37)

Totu in 14 Nov. amu primitu incunoscitiune dela comitetu cu datu 6 l. a. cá parochulu I. Olteanu, prof. Ios. Maniu si notariulu consist. Manfi suntu arestati in Blasiu, pentru-cá sau aratatu reactionari. (Vedi in dosulu Nr. 36).

Asemenea amu primitu dela comitetu cu datu 11 Nov. Nr. 226, cá in urm'a ordinatiunei comand. generalu dein 9 Nov. Nr. 1621, se nu se faca dela opidulu Elisabethopole (Ibasfaleu) nici o recusitiune pe sam'a óstei fara scire inaltului generalu-comand. seu a F.-M.-L. Gedeon, care s'a si comunicatu tribuniloru vecini cu opidulu, spre strinsa observare. 38)

In dio'a urmatóre, 15 Nov., amu mai luatú unele dispositiuni pentru apararea persónelorú si a averiloru sengurateciloru, de cátra comitetulu nat. mie concediute.

Intre acéstea:

Comandantele Gedeon pornindu dela M.-Osiorheiu cu trupele imperatesci pe lini'a Muresiuului la vale, a scrisu la oficiolatulú cetatii si alu scaunului Mediasiu, cu datu Kerüló-Sz.-Pál*) dein 14 Nov. Nr. 159, cá dein gard'a prefecturei Mediasiuului numai 46 insi s'au mai aflatu in castrele sale, pe cari ii si dimitte acasa, si indatorédia pe oficiolatu cá pe 19 Nov. se ésa la Mihaltiu inaintea corpului de armata 1400 Romani armati, si se fia provediuti cu pâne si sare pe trei dile. 39)

Acésta ordinatiune comunicandu-o cu mine magistratulú, in graba amu despusu celea de lipsa la tribuni totu in 15 Nov. (Mercuri), cá pe 17 Nov. (Vineri) demanéti'a se se concentrédie cei dein susu de Mediasiu la Mediasiu, si cei dein josu de Mediasiu la Frau'a, incátu pe nópte toti se fia in comun'a Tiapu, si in 18 Nov. in Blasiu, éra de acolo in 19 Nov. la Mihaltiu.

Éra in 16 Nov. amu referatu comitetului causele, pentru cari parasescu Romanii castrele, si anume:

1. Cá atunci in 29 si 30 Oct., candu s'au chiamatu Romanii la óste prin comandantele loru mili-

*) Santu-Paulu, in comitatulu Cetatii-de-Balta.

tariu capitanulu Ackner, acest'a nu i-a insciintiatu, cà pentru ce se aduna, si asia, ne fiindu inca de ajunsu organisati, au pornitu toti la castre, fora provisiune de mancare si de vestmente, inse deintre Sasii bine organisati, s'au chiamatu numai o parte, si acestia inca dein tempu in tempu s'au schimbatu cu altii tramisi de acasa.

2. Cà pe Romani tienendu'i in castre mai antaiu la Boianu doue dile, la multi pentru alinarea fόμεi sale nici pâne gôla n'au ajunsu, si asia au traitu cumu au potutu, éra de acolo pornindu'i càtra M.-Osiorheiu totu asia reu, fôrte reu le au mersu tréb'a; ei totusi au statu cá murulu la mandatele comandei, pâna ce rebellii au fostu invinsi la Osiorheiu; inse dein contra, sasii, consocii loru au avutu multa omenia, toti càti au fostu in castre; asia bagagi'a sasiloru si pe officirii acestor'a i au portatu cu carale, si fiacare sasu a capatatu pe di câte 15 cr.; éra de Romani nimeni nu se ingrijitu.

3. Cà insusi Sasii organisati si prevediuti cu tôte comoditatile inca au parasitu castrele, încàtu in 12 Nov. s'au aflatu in Osiorheiu numai cá la 200 sasi; care fapta a sasiloru inca a datu esemplu reu Romaniloru, cá si ei, strimtorati de lipsa si fόμε, se faca asemenea.

Éra pentru Romanii dein Mediasiu a fostu apasatóre inca si acea apucatura, ca celea 4 companii de Sasi dein locu au remasu acasa, éra pe Romani i-au dusu la óste.

4. Cà in fine dela Romanii, cari au adunatu armele de prin curtile rebelliloru dein Osiorheiu, le au luat, si pe acelea parte le au pusu in armamentariu, parte le au impartitu pe la Sasii de pe sate, cari au fostu in castre, éra la Romani n'au datu nici o pusca; asia Sasii aducundu acasa puscile, in parte de Romani adunate, se laudá cà totu ei au invinsu si au castigatu.

De aci amu invitatu pe comitetulu nat. cá se midilocésca la comandantele generalu:

cá si Romanii dein scaune esindu la óste, se aiba intertentiune cá Sasii.

Se se dea si Romaniloru diurne dein casele alodiali, cá si Sasiloru; si

se se impartia si la Romani arme, pentru-cá si ei se póta desfasiurá activitate militaria pentru tari'a tronului si pacea si prosperarea patriei, tuturor comunu.

Totu in 16. Nov. la aratarea lui Horváth Márton prefectulu curtii com. Fr. Haller; m'amu dusu in Darlosu si in Blasielu, si adunandu poporulu, i amu intimatu a nu se atinge de averea domnésca, si amu despusu celea necesarii pentru apararea curtiloru si a bunuriloru possessoriloru.

Aici in Darlosu erá se me impusce unu omu beatu, pentru-cà nu'i lasu se faca clac'a lui D-dieu, cumu au facutu altii pe alte locuri, inse au saritu mai multi si i-au luat pusc'a.

Implinindu acestea, in de-séra au venitu cu grab'a la mine tribuni si mi-au notificatu, cà popórale gardei subalterne s'au dechiaratu chiaru si nestramutaveru, cà fora de mine nu voru merge la óste, cá se nu li se mai intemple cá in espeditiunea dela Osiorheiu, unde nime n'a grijitu pentru sustienerea loru.

Ce erá dara de facutu, decàtu cá se me supunu la dorirea loru, si asia amu pornitu in fruntea celoru 1400 fecióri, si dupa programulu de mersu preme-moratu, cu tóta punctualitatea i-amu condusu pâna la Blasiu.

Aici in cointielegere cu antesemnanii Romaniloru, cari se aflá pe locu, amu conerediutu gard'a prefecturei Mediasiuului, cá se o conduca pâna la Mihaltiu, la tribunulu in disponibilitate Ioane Majoru, carele ajungendu la Mihaltiu, se i predea comandantelui militariu capitanului Ackner si tribunului Ioane Porescu.

Acésta gard'a nationala ajungundu in Aiudu, prin comandantele de acolo Ratkovits cu datu 20 Nov. si prin comandantele dein Blasiu, anume Augustu cu datu 21 Nov. se dimite acasa. 40)

Eu dein Blasiu m'amu intorsu cu graba la Mediasiu pe serbatórea ss. Archangeli. (Luni).

In 21 Nov. amu implinitu:

a) Comissiunea comitetului nat. dein 13 Nov. Nr. 333 pentru apararea paduriloru erariali de devastatiune dein teritoriulu Peucei, in urm'a delatiunei dein 8. Nov. a Dismasiului-mare dein Mediasiu, prin c. r. thesaurariatu cu datu 11 Nov. Nr. th. 11227, la comandantele generalu inaintate, si de càtra acest'a in 13 Nov. Nr. 6796 comitetului nat. comunicate. 41)

Amu mai primitu in 22 Nov. dela comitetu cu datu 17 Nov. Nr. 371:

a) cumu se lucrediu asupr'a portarei rusinate a lui Ioanu Chendi dein Siarosiulu sas.

b) Mi s'a intimatu, cá se nu me departediu de Mediasiu, pentru implinirea mai cu inlesnire a felu-ritelor commissiuni.

c) Mi s'a comunicatu impartirea prefecturei in tribunate, specificandu satele la 7 tribunate dein Ostu-sudulu Ternavei, éra pentru alte tribunate dein West-Nordulu Ternavei imi lasá locu golu de implinitu.

d) Se comitte strinsu terminarea recrutatiunei. 42)

Deci eu mai antaiu amu tramisu commissariloru de recrutatiune exmisi in scaun. Seghisiórei, respunsulu comitetului nat. dein 16 Nov. Nr. 329, (43) datu asupr'a delatiunei presiedentelui magistratului dein Seghisiór'a Carolu Kornheim, si le amu alaturatu si instructiunea dela comitetu in 3. Nov. emissa, provocandu'i, cá pe langa tôte neindemanarile se se silésca a terminá cu onóre operatulu de recrutatiune, finindu scrisórea mea cu cuvintele comitetului cu datu 17 Nov. Nr. 371 càtra mine indreptate: „cá recrutarea se se implinésca cu tóta severitatea, pentru-cà bine vedemu, cà venitoriulu nostru este asi-

guratu mai multu prin brația bine deprinse si regulate sub arme.“

Preamintit'a instructiune stă dein them'a: „că fie-care tribunu militariu e deodata si tribunu alu poporului.“

Că tribunu militariu e datoriu:

1. a conscrie pe toti ómenii deintr'o comuna, cãti potu se porte arme;

2. se aléga pentru cei conscrisi unu centurione si unu vice-centurione (capitanu);

3. se scia cãte arme de focu suntu, si ceialalti pãna in 3 dile se-si faca o lance; pentru cei seraci platindu-o dein lad'a satului séu dela comunitate;

4. diece (10) insi facu o decuria; cei mai avuti se fia constrinsi a-si cumpará puscii, cá se complinésca una, doue séu mai multe decurii cu puscii; éra cealealte decurii cu lanci;

5. centurionii dein fie-care decuria voru alege pe unulu de decurione;

6. decurionii voru ingriji de cei 9 feciori de sub comand'a fiacaruia si pentru trebuintiele loru voru referá centurioniloru, acestia tribuniloru, si tribunii prefectiloru despre ori-ce lucru mai momentosu;

7. unde va fi cu potentia, se se formédie celu puçinu 1 decuria de calareti cu 2 pistóle si lance; si pre toti i-voru jurá inaintea besericei dupa form'a juramentului depusu in campulu libertatii, si-i voru indatorá cá se tiena cu imperatulu si cu Romanii;

8. dein fiacare satu numai decãtu se tramita pe septemana cãte 10 insi la prefectura, spre a se deprinde in arme, si 10 se iea cu sene dein satu in satu pentru paz'a sa.

Éra cá tribunu alu poporului e datoriu: cá se invétie pe ómeni despre lucrurile politice, inse se nu decida, ci se pazésca modesti'a, se tractéze cu ómenii, cãtu se póte mai delicatu, se-si sustiena auctoritatea. carea e legata de functiunea sa cea fórté ponderósa; se-i invétie despre folosulu gardei nationale, aratandule, cá numai asia se potu apará si mantuí de cei ce vreu se'i asuprésca, facundu totu de-a-un'a deosebire intre militia si garda. La Nr. 43)

Totu atunci in 22 Nov. la provocatiunea comandantelui Ackner amu despusu tribuniloru, cá se inschimbe pe cei veniti dein castrele dela Aiudu, cu alta jumatate dein gardisti, si acestia prevediuti cu pãne si sare pe 3 dile, se se adune la locurile centrali pe 25 Nov., unde apoi li-se voru notifica ce au de facutu mai departe.

Apoi, in urm'a delatiunei magistratului dein Mediasiu cu datu 30 Oct. Nr. 2652, cá in satele dein comitatulu Albei sup. si dein comitatulu Cetatii-de-Balta, vecine scaunului, s'aru depredá curtile, si s'aru omorí ómenii paciuiti; mi se concrede dela comitet. nat. cu datu 17 Nov. a cercetá si a raportá adevverulu. 44)

Totu in tempulu acest'a mi s'a tramisu dela comitetu cu Nr. 294 ordinatiunea, pe carea Florianu Michesiu prefectulu leg. III-a cu datu 20 Nov. mi o

inaintã dein castrele dela Grindu-Cristuru, pe judele comunalu dein Adamusiu, si in carea mi se comite, cá ori unde asi fi, indata se me intorcu la Mediasiu si de aici se me ducu cá comissariu alu comitetului la celea 13 sate dein apropiérea Ibasfaleului, cá se eruEDIU, cãti Romani si cãti Sasi se afla in fiacare dein ele, si asia se paralisediu pe pop'a Roth, care se nevoiesce, cá pe Romanii eliberati acum dela Unguri se'i supuna jugului sasescu. 45)

In urm'a acestor'a, mai antaiu amu impartitu gard'a dein Mediasiu in prescisele decurii si centurii; cu care ocasiune invetiandu'i a se pazí de betia si alte pecate, mai alesu de jafuire, candu voru fi chiamati la óste, éta unu gura-sarbeda, negardistu, a interitatu pe mai multi, cari erau acolo adunati, cá se sara in contra mea, se me omóre, pentru-cã eu ii impedecu dela clac'a lui D-dieu; atunci aparatu de gardisti, pentru incunjurarea unui reu mai mare, m'amu incuiatu in cas'a capitanului Achimu Bunea, pãna candu capitaniu au imprascietu poporulu.

Apoi amu reportatu comitetului in 23 Nov., cá Romanii dein Peucea nu au prevaricatu in padurea erariala, cá-ci padurea e neatinsa, precumu m'am convinsu eu insumi in façia locului, ba acumu in totu satulu acel'a nu se afla asia dicundu unu caru de lemne; ci acea denuntiare a fostu facuta numai dein precautiune.

Asemenea, cá la curtile possessoriloru de pe satele invecinate cu scaunulu, numai cu ocasiunea desarmarei, ici colea la cei nesupusi, s'au facutu ore carea stricatiune; éra in comitatulu Cetatii-de-Balta dela Ganfaleu si Haranglab in susu nu romanii au depredatu si arsu curtile possessoriloru si casele locuitoriloru paciuiti, ci le-au devastatu si arsu secuii in retragerea loru dupa batai'a dela Siarosiulu micu.

Totu cu datu 23 Nov. s'a tramisu intimatu la tóte comissiumile exmisse pentru assentare, cá pãna in 3 dile se-si termine lucrulu; si unde contingentulu de teneri nu s'a implinitu, populatiunea se fia constrinsa chiaru si prin executiuni cá se'i aduca la assentatiune.

(Va urmá.)

Adaose si rectificari la istori'a regimentului alu II-lea confiniariu dein Transilvani'a.

(Urmare.)

Dein anii 1848 si 49.

Precumu totu-deauna, asia si in dilele nóstre, aceia carii scriu histori'a moderna, se ocupa de romani numai in casurile in care nu'i potu evita nicidecumu; inse si in acelea casuri se ferescu pre cãtu potu, a spune adevverulu curatu si intregu. Intocma se intemplã si cu operatiunile regimentului alu II-lea. Dein dio'a in care vice-colonelulu Urban a esitu pe scen'a evenimentelor, actiunile sale si ale regimentului comandatu de elu, au fostu insocite de faimele

cele mai fabuloase, până cându magistratulu, gardistii si plebea dela Clusiu incursera asupra bisericeii romanesci dein laintrulu cetatiei, cá se caute pe Urban in altariu si in turnu. Atátu de multu orbesce si inebunesce fanaticismulu mai virtosu pe ómenii, pre cátu ignoranti, pre atáta si fanatici dein natur'a loru. De aceea, interessulu nationale bene intielesu, conscientia si onórea nóstra ne impune datorinti'a de a correge, de a rectifica tóte momentele istorice falsificate de altii.

Actiunea dein a. 1848 a regimentului alu II-lea romanescu confinariu se póte considera cá inceputa cu decisiunile luate in 14 Septembrie ale aceluasi anu*). Dein acea di inainte se potea prevedé limpede, cá revolutiunea magiara se va incerca inainte de tóte, cá se smulga armele dein manile romaniloru, prin urmare cá se va si incumeta se lovésca dreptu asupra districtului in care se aflá regimentulu II. Sciri si faime de alarma strabatea pe fia-care di, dein diverse parti in acelu tienutu. Asia vice-colonelulu Urban cu corpulu oficiariloru si cu tóta populatiunea trebuia se ia tóte mesurile possibili de aparare, prin urmare se si cugete la luarea unei positiuni strategice asia, in cátu se se puna totodata in comunicatiune cu romanimea dein comitatele vecine. Spre acestu scopu elu avea se ésa dein districtu mai incóce, la unu punctu óre-care corespundietoriu. Urban vediendu, cá are se fia ingrijatu asta-data mai multu dein partea secuimeii, cá de cãtra faufaronii dela Clusiu si Desiu, se decise in sensulu acesta.

Statulu de servitiu activu alu regimentului erá in Septembrie de 2264 ostasi, in care numeru se coperdea si cei 50 de artileristi. Dein acestia 1000 formati in 6 companii de câte 120 de fetiori, adeca unu batalionu, pusu sub comand'a maiorului Leone Popu, erá scosi iq Ungaria, precumu s'au aratatu pe largu in a. tr., éra una compania sub comand'a capitanului Arsenite erá dislocata in garnisóna la Bistritia. Asia mai remasera numai 1144 de fetiori la dispositiune. Acea trupa modesta fù concentrata in 10 Octobree la Nasaudu, formata in batalionu de 6 companii si pusa sub comand'a imediata a maiorului Hatfaludi, éra adjutantu de batalionu se facù locotenentele Fr. Mihailasiu (astadi capitanu in pensiune). Cu acésta trupa Urban plecà la Reginu. pentru-cá se ocupe de tempuriu lini'a strategica a Murasiului. Acasa in Nasaudu lasà comand'a districtuale a regimentului in manile vicecolonelului pensionatu Reininger, éra deintre oficiarii activi remase numai locotenentele primariu Domide, până atunci magazinariu, acumu si adjutante de regimentu langa Reininger. Locotenentele primariu Lucchi, fostu până aci adjutante de regimentu, fù tramisu cá curieriu la Vien'a. Preste totu acestu barbatu a facutu

servitiuri mari in decursulu hostilitatiloru, mai alesu prin missiunile sale pe la comandantii generali br. Puchner in Transilvania, Hammerstein in Galliti'a etc. Adjutante alu lui Urban ajunse pe unu tempu locot. Storch, éra oficiariu de victualii (proviantu) locot. Varareanu. Inainte de a maneca cu statulu seu majoru, Urban luà dispositiuni si pentru apararea laturei de cãtra apusu, dispunendu in comun'a Macodu de comandante preste compania a trei'a de reserva pe capitanulu pensionatu Ioane Mihailasiu, spre a intempina vreunu atacu de cãtra Desiu si Clusiu. In laturea drépta fù comandatu locotenentele pensionatu Atanasie Motiu Dembulu, veteranu remasu dein campaniele vechi, omu de statur'a lui Hercule, de locu dein Zagra. Acestui oficiariu i s'a comissu, cá luandu cu sene una cetisióra de granitieri, se tréca pe la Borlés'a. Larga, in valea Lapusiului, éra de acolo in districtulu Cetatiei-de-Petra, unde se se apuce indata de formarea unei trupe de lanceri, se se asiedie pe colinele de pe la Lapusiu, si asia se ingreune positiunea comitelui Alexandru Teleki si a lui Nicolae Katona, carii ambii acesti doi renegati organisá barbatesce gard'a nationale magiara, dein magiari si dein romani, éra punctulu loru de operatiune erá oppidulu Baia-mare. Intre cetele lui Dembulu si cele magiare s'au si intemplat mai multe ciocnituri. Locotenentele pensionatu G. Mihailasiu avea se operedie totu in asemenea modu, adeca cu cete de lanceri, in laturea stanga spre comunele Cociu si Sîntereagu (Somkerek) in comitat. Solnocu inter. inainte pe drumulu ce duce la Bistritia. Ceva mai tardiu ajunsera la Nasaudu alti doi locotenenti dela batalionulu maiorului Popu, anume Rusu si Peicicu. Celu de antaiu fù tramisu cu unu plotonu la Alb'a-Iuli'a pentru munitiune, si remase strimtratu acolo pe totu tempulu bellului civile, facundu parte dein garnisón'a de aparare. Cestalutu fù comandatu cu unu altu plotonu la comun'a Romuli, cu scopu de a observa miscarile lui Gavriilu Mihali, cunoscutu in acelea dile sub nume Mihály Gábor, care in decursulu verei fusese tramisu in Transilvania in calitate de vice-spanu si apoi comissariu alu lui Vay, éra de cu tómn'a incepuse a operá dein patri'a sa Maramurasiu in contra regimentului alu doilea; pentru-cà domni'a sa de si romanu curatu, dein generatiune in generatiune, dara dein mare nefericire, crescutu in idei magiare si asiaticce, cá si alti romani cu miile, dein comitatele Maramurasiu. Satumariu, Biharea, Solnocu, district. Cetatei-de-Petra etc., credea pe romani transilvani fórte culpabili si demni de pedépsa. pentru-cà nu voliá se se mai supuna tiraniei asiaticce, si nu dá crediementu la nici-una dein promissiunile inperatoriloru, care intru adeveru au si esitu, tóte minciuni dupa unu restempu de douedieci de ani, tóte până la una, éra ce a remasu in realitate, aceea fù numai efectulu revolutiunei universale europene si

*) Vedi „Romanen der österr. Monarchie“ pag. 25—30.

alu sangelui nostru, pe care ni-l'amu versatu in torrente.

Dupa acelea dispositiuni luate de acasa, colonelulu Urban merse la Reginu cu batalionulu seu. Atunci maiorulu Hatfaludi se presentà cá bolnavu si isi cerù pensionarea sa. Ce e dreptu, elu erá si inaintatu in etate; inse si afara de aceea, densulu trebuea se cunósca, in ce positiune falsa l'a inpinsu puterea evenimenteloru, cá adeca elu cá magiaru, se conduca trupe romanesci in contra sangelui seu, in contra secuiloru. Intre acestea vení decretulu comandantelui generale, care ordiná si formarea batalionului alu treilea, la care fù denumitu capitanulu Ludovicu Clócocénu de alu treilea maioru in regimentu. Totu pe atunci ne vení si scirea despre desarmarea celoru patru companii dein batalionulu I-lea, comandatu de maiorulu Popu. Asia, acelu batalionu fù consideratu cá si cumu nu ar' mai existe.

Indata dupa acésta Urban isi desfacù batalionulu in doue, formà dein 6 companii optu, le separà in câte patru la unu batalionu. Comandante alu batalionului I fù denumitu capitanulu Blaskovits, adjut. locot. Stock; alu douilea fù datu maiorului Clócocénu, adjut. seu locot. Franc. Mihailasiu; éra pentru formarea batalionului alu treilea fusera destinati si tramisi la Nasaudu capitanulu Binder si Passerariu. Acelu batalionu se si formà, inse mai totu dein recruti teneri de câte 18 ani, condusi numai de acei doui oficiari, pentru-cà ceilalti oficiari inaintati dein alte regimente si altii despre carii se credea, cá voru scapa dela regimentulu lui Popu, inca nu ajunsesera la locu. Comandante alu acestui batalionu a fostu Binder, care inse pàna pe la inceputulu lui Novembre abia fù in stare de a formà batalionulu. Éca si aci una dein tristele consecentie ale perderei de siepte luni intregi, si ale neincrederei in elementulu romanescu.

Asia dara in 14 Octobre se aflá concentrate la Reginu numai optu companii, formate in doue bataliòne, care apoi se numira regimentu, candu elu in realitate nu erá decâtu unu singuru batalionu de 1144 de fetiori, precumu acésta se scie acuma in forma authentica. Cu atàta óste regulata, cu 2 tunuletie, ceva calarime si cu sateni armati cu lanci cá vai de ei, asteptara romanii la Reginu bataliònele granitiariloru secui si pe tóta secuimea pornita dela faimós'a adunare tienuta la Luteni (Agyagfalva) in 16 Octobre 1848*). Spre coperirea laturei drepte (rechte Flanke) Urban trase compania comandata de capitanulu Arsenté, dela Bistritia la Téc'a, éra acea cetate o lasà in apararea gardei nationale sasesci formate de curendu. De càtra arip'a stanga s'au detasiatu sub comand'a unui suboficiariu curagiosu Brutta Budurleanu unu despartimentu, de 50

fetiori la Mesterei (Mesterháza), de unde avea se observe totu-odata pe secui, pe Murasiu in susu, pàna pe la Ditrau (Ditró) in Ciucu.

„Acestea au fostu primele nòstre positiuni de defensiva in Octobre 1848. Aruncandu ochii pe charta, vomu vedé càtu de lunga fusese acea linia, incependu dela Romuli preste Cetate-de-Pétra, Macodu, Cociu, Téc'a, Reginu, pàna susu la Mesterei, precumu si cá spre a apara, se cerea trupe multu mai numeróse. Mai reflectati, cà pe o linia asia lunga trebue se se si intemple adesea incaierari, scaramusie, lupte. Pentru-cà se nu me demittu in amerunte, adaoge dn. capitanu, cà-ci atunci asiu fi necessitatu a serie foliante, voi accepta de base cartea „Der Winterfeldzug des Revolutionskrieges in Sièbenbürgen,“ citatu de d-ta, si me voiu marginí numai la reflexiuni scurte.“

Urban dispuse anteposturi in comunele Vaida-St.-Ioana si in Siarombercu, pe care apoi dupa venirea in ajutoriu a trupeii cordonistiloru le inpinse mai inainte.

In 21 Octobre urmà ataculu si batali'a. Noi la loculu acesta o vomu descrie numai cu cuventele traduse dein memorialulu d-lui capitanu, care participase la acea batalia; acésta descriptiune se póte apoi alatura prea bene langa cele ce au publicatu pana acilea despre acea batalia, atatu austriacii, catu si magiarii.

„Batalionulu I. romanescu (adeca numai patru companii) ocupa podulu de preste Murasiu, unde era si cele doue tunuri. Adeca s'a fostu presupusu, ca lovirea principale va vení pe drumulu tierii inainte; inse multimea secuiloru vení de catra V.-St.-Ioan'a, unde se aflá batalionulu nostru alu douilea. Assaltulu tiralleriloru nostrii datu de doue-ori asupra secuiloru a fostu in adeveru assaltu de eroi. In acelea momente venatoriulu Chircu dein comun'a Rebrisiór'a strabatù in liniile secuiloru dreptu asupra stendartului loru, pentru cá se'lu apuce, inse dupa lupta inversiunata braçiu la braçiu, Chircu cadìu lovitu de trei glóntie. Acestu batalionu alu II-lea perdù 28 de fetiori si pe locotenentele Hönig. In fine noi amu fostu respinsi. Eu inse suntu convinsu, ca déca amu fi avutu cu noi numai unu tunu in locu de a le avé la podu, amu fi batutu pe secui, ori-catu au fostu ei de numerosi. Caus'a pentru care secuii nu ne persecutara dela Reginu inainte a fostu, ca capitanulu Arsenté alergandù cu compani'a sa dela Téc'a, se rapedí pe de laturi asupra óstei secuiesci pe valea St.-Ioanei inainte si aducèndu'i in confusiune, ii si tienù pe locu. Urban a si sciutu apretia acea fapta a betranului Arsenté, precumu vomu vedea mai la vale. Acea nòpte a fostu terribile pentru oppidulu Reginu*). De aci

*) Istori'a regimentului alu II-lea romanescu la pag. 55.

*) Catastrof'a dela Reginu se afla descrisa de sasi si de magiari in diverse moduri.

incolo urmédia miscarile nóstre asia precumu se vedu acelea describe in cartea Winterfeldzug dela pag. 141—167. Numai la pag. dein urma este de a se rectifica asia, cà cele doue batalióne de granitieri n'au avutu 10, ci numai 8 companii. Compania lui Arsenite a fostu dislocata in flanca. Binder si Paserariu isi unira cu noi, tenerulu batalionu alu III-lea compusu dein junisiori, numai in castrele dela Desiu. Doue companii dein acelu batalionu remasera in garnisóna la Desiu, prin urmare acestu batalionu inca fù redusu la patru companii pentru operatiunile bellice ulterioare. Despartimentulu lui B. Budurleanu fù lasatu in positiunea sa de inainte, la Mesterei. De aci incolo noi (romanii), adeca tóte trei bataliónele, amu operatu totu cá antegarda (Avantgarde). In ataculu facutu de Baldacci la Gherla batalionulu nostru I. sub comand'a lui Blascovits a statu pe malulu dreptu alu Somesiului, alu douilea sub comand'a lui Clococeanu ocupase drumulu tiei in centru. Artilleristii nostrii cu cele doue tunuletie luasera positiunea in centru, le lipsia inse pana si fofedie*), in càtu trebuia se dea focu cu éscã; totasi era de mirare, cu càtu sange rece indreptara ei tunuletiele asupra colóneloru de assaltu ale lui Baldacci, deschisera strate de ómeni morti p'intre acelea si asia respinsera assaltulu datu de intregulu corpu alu inemicului. Ionisiorulu batalionu alu lui Binder se desfachè dein laturea drépta in cete de tiraliori. Pe dealurile dela Ormanu Baldacci cu corpu seu relative numerosu si cu artileria intreitai mai multa, isi indreptã ataculu principale in contra batalionului nostru alu douilea, carele ocupase dealurile dela Ormanu, si preste totu in acésta batalia s'a batutu numai cu ostasimea romanésca de granitieri, pana candu acestea ilu luara in fuga destramata, séu cá se applicamu gallicismulu cunoscutu in limb'a militaria, „en debandage“. Ce e dreptu, Urban tramisese pe Lucchi pentru ajutoriu la generariulu Wardener, care stá cu grosulu brigadii sale deincolo de Desiu; dara pana se ajunga, una divisiune (2 companii) dela regimentulu Sivkovits, batalia erã castigata asia, incãtu acea divisiune nu mai avù se dea nici-o puscatura**). Asia dara cele scrise in „Winterfeldzug“ p. 168 si in „Bems Feldzug“ pag. 61 despre acésta batalia se se rectifice precumu se arata aici. Mai in scurtu, acea batalia dein 13 Novembre 1848 este cea mai glorioasa in istoria regimentului II. dein anii bellului civile, in care adeca numai doue batalióne romanesci au pusu pe fuga órba tóta puterea armata a insurgentiloru, cata fusese concentrata la Clusiu. Batalionulu I. nici nu avù ocaziune se traga macaru odata cu pusc'a.

*) Fofédia, nemt. die Lunte, franc. la mèche, ital. micica, funióra de canepa, cu care se dà focu tunuriloru.

**) Dupa batalia dela Reginu venise abia generariulu Wardener de càtra Bucovina in ajutoriu cu mic'a brigada de 2420 fetiori si cu 5 tunuri.

Urmarea acelei victorii a fostu, cà Clusiuu cadìu in potestatea óstei imperatesci, fora cá se aiba necessitate de a mai astepta si venirea corpului Gedeon de càtra Tergulu-Muresiului. Comandantii adeca (fórte reu informati) crediusera, cà Baldacci ar avea sub comand'a sa unu corpu atatu de numerosu, in càtu pentru-cã se se póta ocupa Clusiuu dela magiari, ar trebuí se concentre'asupra lui doue corpuri; candu colo, Clusiuu cadìu singurnu prin bravur'a grantiariloru.

Dein regiunea Gherlei inaintaramu in 14 Nov. spre Clusiu pana la comun'a Somesieni; batalionulu nostru alu III-lea, Binder in frunte (en tête) si indata dupa elu alu II-lea, Clococeanu, apoi I-lea, Blascovits. La Somesieni ajunseramu pe intunerecu. Doui locotenenti tramisi inainte spre a cerceta terenulu, venira cu raportulu cà n'au vediatu nici-unu inemicu. Unu tieranu spuse totu asemenea.

Acumu Urban comandã cá batalionulu alu III-lea se intre in satu. In capulu satului de catra Clusiu stetea ascunsa una bateria inemica, care asteptã pe batalionulu nostru pana la distantia de 50 pasi, éra atunci descarcã cu mitralii (cartace) in bietii junisiori, carii nu mai staturu in plóia de glóntie, prin urmare o si tulira in retragere catra batalionulu alu II-lea. In aceleasi momente inse detuna si una descarcatura de puscii dein cimiteriulu situatu in mediuloculu comunei, impresuratu cu muri si ocupatu de inemicii ascunsi acolo. Unu glontiu loví in calulu maiorului Clococeanu trecèndu prin toculu pistóleloru; calulu se spãria si incepù se sara; Clococeanu cadìu pe mine, si me trase cu sinesi de pre calu. Erã fórte intunerecu, ómenii in fuga trecèndu preste corpurile nóstre ne calcara infricosiatu. Confusiunea mai crescù prin aceea, ca acumu puscã fia-care ostasiu orbesce, fóra se védia, asupra cui trage. Generariulu Wardener, care remasese departe de noi pe drumu, ne tramise in ajutoriu una bateria in trabu iute; fiendu inse fórte intunerecu, caudu au ajunsu in capulu satului la unu podociu miserabile, facutu preste unu riuletiu baltosu, tunurile trecura numai cu cate una róta preste podu, éra cu ceealalta caditura alaturea, pentru-ca podulu nu avea parapeptu (Geländer), si asia tunurile caditura in balta. Acumu confusiunea erã generale, precumu s'a vediatu descrisa si de altii in susu citatele carti. De altu-mentrea puscaturile necurmata, fora scopu, avura totusi acelu resultatu, ca inemiculu se spaiementã, o luã la sanetos'a si-desiertã Clusiuu.

In urmatóri'a di, 17 Novembre, vení cunoscutulu Gustav Grois (pe atunci primariu) cu comitele Emericu Miko si cu capitanulu Fackler dela batalionulu archid. Carolu Ferdinandu, pe care insurgentii apucasera a'lu strimtora in Clusiu, si scotiendu flamura alba, inchinara cetatea. In 18 Novembre óstea acésta care se numia cea de nordu, intra in Clusiu cu parada. Cu acésta ocaziune cele

trei batali6ne ale n6stre 6rasi au mersu inainte in avantgarda.*)

Maiorul Clococ6nu, carele suferise greu prin caderea de pe calu si calcarea 6meniloru preste densulu, f6 dimissu la famili'a sa in Nasaudu, c6 se'si caute de sanetate, 6ra comand'a batalionului alu II-lea se dede capitanului Petrizzevich, care scapase inc6ce dela batalioulu lui Popu.

(Va urm6.)

Oratiune funebrala

rostita la inmormentarea baronului VASILIU L. POPU, in Budapes'ta la 20 Februaru a. c. de Justinu Popfiu.

(Continuare si Fine dein Nr. 9).

II. Dar' ce te impedeai vorbirea mea? „Quid te subtrahis, quid tergiversaris oratio?“ (S. Hieron. epist. 60 ad Heliad). Pentru ce tremurati buzele mele? Pentru ce ve adunati c6 nuori grei pe culmea muntelui, cugete triste pe fruntea mea? Pentru ce te comprim6 anim'a mea?

Candu vedu, tr. asc.! ce pu6inu ne remase dein t6ta ac6sta gloria si marime; candu mi-intipuescu, ca nume, sciintia, demnitate, distinctiune sunt acumu numai nisce vane tipuri de aducere aminte ale acelui care nu mai este; candu recugetu, ca la ac6st'a manifestatiune de veneratiune si recunoscintia generala chiaru acel'a lipsesce, care e obiectulu celu mai demnu alu acestei reverintie si recunoscintie a n6stre: „volvuntur per ora lacrimae, et non queo dolorem dissimulare, quem patior,“ isv6re de lacrime se scurgu pe faci'a mea trista, si nu potu tainu6 dorerea adunca, ce mi-sangera anim'a.

Ca-ci „quid- quid recordatis in laudis partibus suggerit, totum hoc sibi inter damna numerans dolor vindicat.“ (S. Hil. serm. de v. s. Honor.) T6te acele ornamente ale virtutiloru, t6te acele clinode ale meriteloru, cari le redescepta si le vestesce spre glorificarea bravului nostru repausatu cu buze insuflitate reminiscintia; si-le numera de totu atate daune, perderi nereparabile, si si-le pretinde sic dorerea.

Si eu se disputu 6re acestu dreptu naturale alu animei, ca consternata de nimicirea marimii omenesce, se si-pota vers6 dorerea, si imbracandu vestimentulu doliosu alu tristetiei, se si-pota plange perderile?

*) Episodulu ocuparei Clusialui este descrisu cu destula precisiune in „Winterfeldzug“ dela pag. 170 p6na la 175. Gl6tele fanatico dein Clusiu isi facura de capu cu nebuniile lor. Candu Grois le anuntia de pre balconu conclusulu magistratului, c6 Clusialu trebuie se se inchine la 6stea imperat6sca si la romani, trasera cu puscile asupra lui. Pe colonelulu com. Baldacci ilu arestara si 6ra pe aci se'lu om6re; pe br. Nic. Vay ilu ridicara dein asternutu si'lu facura de frica se ia asupra'si comand'a, elu care nu fusese nici odata ostasiu. Totu acei fanatici in aceiasi n6pte o tulira la fuga ca iepurii c6tra Ungari'a.

Candu apar6 in ochii Domnului si Mantuito-riului nostru, in apropiarea sa catra Ierusalimu, tipulu cetatii; prevediendu sufletulu seu domnediescu fiitori'a trista devastatiune a resiedintiei profetiloru, de si ascunsa inca in sinulu venitoriului; au potutu-si-a nec6 lacrimele? Dein pieptulu carui'a nu erupsera sunete de caintie in midiloculu suferintieloru sale proprie, adunce ca oceanulu; celu ce port6 cu ochii uscati dupa sine pe umerii sei raniti pe calea sanger6sa a mortii crucea grea: „vediendu cetatea, a plansu asupra ei.“ (Luc. XIX, 41).

Si noi, tr. asc.! candu vedemu nu in departarea venitoriului, ma aci in faci'a n6stra, derimata in ruine, aruncata preda nimicirii, constitutiunea firma a sufletului frumosu si mare, care tra6 intre noi, spre binele si ornamentulu bisericeii, alu patriei si alu natiunii sale; au potere-amu baricad6 intrarile animeloru n6stre? au potere-amu nadusi suspinele, ce erumpu dein piepturile n6stre? au potere-amu restringe valurile lacrimeloru de dorere, cari isbucnescu dein aduncurile sufleteloru n6stre?

„Quid enim superest suavitatis,“ intrebu cu s. Ambrosiu, care se tangesce asupra mortii fratelui seu Satyrn, „quibus tam praedulce decus, tam clarum in his mundi tenebris lumen exstinctum est; in quo non nostrae solum familiae, sed totius patriae decus occidit.“ (De exces. frat. sui l. I). C6-ci ore ce bucuria li mai remase sufleteloru n6stre, candu vedemu stinsa decorea n6stra atatu de dulce, si lumin'a ce ne lucea atatu de chiaru in intunereculu lumii acesteia? in care apuse de pe orizonu nu numai ornamentulu, fi6rea familiei n6stre, a bisericeii cat. de rit. orient. si a natiunei romane, ci si unulu dein ornamentele si florile patriei intreg6!

„Cadiutu-a coron'a de pe capulu nostru!“

Asemene sorelui, respandindu lumina si-percurse elu carier'a sa; si asemene sorelui, luminandu a apusu.

In daru 'lu rechiama veduv'a sa trista, absorbita in marea amaritiuniloru sale adunce, prorumpendu in t6pete: Ce dulce mi 6ra a tra6 in atmosfer'a iubirii tale, sub scutulochiului teu de custode, care priveghia ca o provedintia asupra nostra; a tra6 cu tine. Asi fi portatu cu placere cunun'a de martiru pentru rescumperarea ta. Si totusi te pierdui. Se franse lantiulu, de care depindeau legate bucuriile dileloru mele. Ah! ce se facu acum? Unde se me intorcu pentru mangaiarea animei mele gefuite, ceea ce pierdui in tine t6te deliciole, t6te consolatiunile vietiei mele? Nefericita eu! care nu am alta alegere, decatu s6u a depune sarcin'a vietiei, s6u pentru-ca tu ti-ai subtrasu umerii tei, a sucumbe sub greutatea ei! „Aut ponere sarcinam, aut opprimi necesse est, qua tu tuos humeros subduxisti.“ (S. Bern. 26 in cant. asupra mortii fratelui seu Gerhard.)

In daru 'lu striga inapoi pruncii cadiuti de pe sinulu lui iubitoriu. c6 fruptulu de pe ramur'a de pomu, fiile si fii sei doliosi, cufundati in dorere, plangundu si 6ra plangundu: Unde mergi dela no-

scumpe, dulce tata? Ne mangai cu aceea, că te mutasi in patri'a vietiei noue, mai fericite. Oh, amaru de noi! Usi'a vietiei tale noue, e mórtea nóstra; nu tu ai moritu, noi am moritu prin mórtea ta. Imprimendu pe buzele tale venetíte sarutarile nóstre ultime, credeamu, că ni va succede a spirá vietia in trupulu teu, ce acum acum se reciá; sustienendu braçiale tale decadiute, credeamu, ca ni va succede a le tiené acele pentru viétia. Oh sperantia insielatória! sub sarutarile nóstre sbora sufletulu teu iubitoriu, si nu ale nóstre, ale mortii erau acum braçiale, cari le imbracisiamu cu atât'a ferbintiéla. Tata! scumpe, dulce tata! ce somnu a potutu inchide ochii tei, de nu te destepti la plangerile nóstre, ce misca si petrile?

In daru suspina dupa elu colegii lui in scaunulu judecatorescu, strigandu: „Cur faciem tuam abscondis?“ (Job. XIII, 24). Pentru ce ti-ascundi faci'a ta, iubite colega, presiedinte alu nostru neuitate! Celu ce prin aduncimea sciintiei, prin intieptiunea judecatei tale esci atâtu de demnu a conduce senatulu nostru, pentru ce refuzezi a-ti retiené scaunulu presidiale in senatulu nostru? pentru-ce au incetatu buzele tale a vesti judecatile dreptatii? reveni-vei? candu vei revení, a schimbá velulu de doliu, ce copere scaunulu teu presidialu, cu bucuri'a presintiei tale?

In daru 'lu cere inapoi natiunea sa, ce se tanguesce cufundata in tristetia neconsolabila pentru indepartarea lui: Pentru ce me lasasi ací ornamentulu meu! mundri'a mea! Chiaru acumu in vér'a fortiei tale vitali, in maturitatea intieptiunii tale? Dupa atâte eminenti fapte ale tale, dora nu mai aveai ce face acum pe pamentu? Nu vedi ranele mele mii si mii, cari ascepta mani doicitorie? Nu te misca cele mii de necessitati ale mele, cari pretindu activitatea mintii sublime si a braçialoru otielite? Alta natiune, o natiune mai avuta in facultati eminenti, usioru si-póte supliní perderile patite, usioru póte reimpliní cu poteri noue sîrurile rarite ale luptaciloru sei. Dar' eu mam'a ta, giutea ta, pe care me despoiara atatu de tare furtunele secleloru de frumsetiele mele, unde se aflu barbatulu, prin care se te reparu pe tine decorea mea, fiulu meu nereparabile!

Tóte in daru! típetele dorerii nu'lu potu retiné. Valurile lacrimeloru, ce cadu pe scriiulu lui, nu'lu potu redeseptá spre noua viétia! Numai unulu e respunsulu la tóte aceste suspine, la tóte aceste lacrime: tipulu teribile alu mortii, care aparendu in dosu, saltandu de bucuri'a reutatioasa, arata la triumfulu seu deplorabilu.

Oh despartire amara! oh perdere nereparabile! „Amarissima separatio, quam non posset omnino efficere, nisi mors“. (S. Bern. asupra frat. seu Gerh.) Nu, nu potù fi altulu; numai mórtea neindurata se potù hotarí la astu-feliu de crudelitate, se lovesca cu atât'a dorere animele nóstre.

Mesera natiunea mea! ce fatalitate se joca cu sórtea ta! Ce hlastemu vescediesce florile tale? Ce resbunare calca la pamentu mundriele tale? „Fateor, victus sum“. (S. Bernh. ib.) Invinsu-nea dorerea, perderea nóstra... Ah, cumu mi-aru placé a me oprí: „ut plangam paululum dolorem meum“ (Job. X. 20) cá se-mi plangu puçinu amaritiunile sufletului meu!

Deschideti-ve, canaluri ale animeloru nóstre! deschideti-ve! erumpeti riuri ale lacrimeloru nóstre, si moiati cá unu tributulu ultimulu alu reverintiei si alu recunoscintiei nóstre velulu catafalcului, cá se se implinésca cuvintele s. scripture: „et plorabunt te in amaritudine“ (Ezech. XXVII. 31) si te voru plange in amaritiunea neconsolabila a sufletului loru cu lacrime amare.

Barbatulu, tr. asc! alu carui dissolutu cortu pamentescu 'lu incungiuramu consternati, erá ornamentulu patriei, erá decorea besericei, erá mundri'a natiunei sale; si ah! de cate ori dicu „erá“, mi petrunde pana la sufletu sentiulu dorerosu alu perderii, si pieptulu mi plange sughitiandu. „Erá!“ si numai este! „Cadiutu-a coron'a de pe capulu nostru. Pentru acést'a s'a intristatu anim'a nóstra; pentru acést'a s'au intunecatu ochii nostri!“ (Ier. Plang. 16, 17).

Asiá dara „erá“ si nu mai este? Pierdutu-l'amu pe elu de totu? nerevocabilu? pe veci? Neci unu atomu nu pieru in vistieri'a cea mare a naturei; de si in forma noua si-continua viéti'a. Si spiritulu, si tesasurele spiritului se fia despoiate de acestu nobilu privilegiu de esistencia!

Nu! Barbatulu eminentu nu a peritu pentru beserici'a, pentru natiunea, pentru patri'a sa!

Precumu profetulu Ilia, candu fù rapitu pe carutia de focu in ceriu, lasa sociulu seu, lui Eliseiu, ereditate manteu'a sa, si spiritulu seu profeticu; astu-feliu bravulu, mutatu dela noi, in vistieri'a nóstra comuna puse si testà noue spiritulu seu, esemplulu vietiei, clinódele activitatii sale glorióse, de ereditate, de invetiatura, de mangaiare, de insufletire.

Si noi, ce se-i damu noi lui in schimbu pentru ereditatea scumpa, ce ne a testatu? „Quem corpore non valemus, recordatione teneamus; cum quo loqui non possumus, de eo loqui nunquam desinamus“ (S. Hieron. ep. 60 ad Heliód.), pre celu ce nu 'lu potemu onorá in trupu in midiloculu nostru, se-lu pastramu in memori'a nóstra, si cu celu ce nu mai potemu conversá ca fiintie pamentesci cu sociulu angeriloru, se nu incetamu a vorbí despre densulu vestindu meritele, urmandu virtutile lui.

Se-i cuprindemu numele cu numele besericei, alu patriei si alu natiunei in rogatiunile nóstre; grabindu dupa densulu catra calea eternitatii in braçiale credintiei revelate asiá, ca se nu periclitamu interesele nemoririi pentru bunurile lumii, bucuriele ceriului pentru desiertatiunile pamentului; ca se nu

perdemu drepturile esistenței eterne prin abuzul esistenței trecătorie; că în remuneratiunea împlinirii fidele a detorințelor noastre către biserică și societate, acuzi se ne reunim era în densul, nu spre amaratiunile despartirii eventuale, ci spre fericirea conviețuirii eterne, în patri'a sântă a lui Domnedieu, unde este repausu fora ostenela, avuția fora dauna, bucuria fora dorere, teneretie fora slabitiunile betranetiilor; unde înfloresce viața, viața eternă fora mórte. Aminu.

* * *

Si acum, tr. asc! cedu cuventulu fratelui nostru neuitatu, care mutandu-se dela noi în Domnulu, stă gata a pasi pe calea eternității.

Deschideti-ve dar' incuiature închise ale scriiului de arama! si tu frate alu nostru! rapitu atatu de iute dein cerculu nostru, radica-te inca odata dein patulu teu de repausu, si arunca inca o privire de adio peste iubitiu tei, ce i-lasi aici. Deschideti inca odata buzele si intona cuventele tale de despartire. Intinde'ti brațiale, că se binecuventi si imbraciadia inca odata si mai pe urma pre iubitiu tei remasi în doliu, neconsolati.

Hah! locatele închise nu vreu a se deschide, membrele intiapenite nu suntu în stare a se miscă; tacerea muta tiene incuiata usi'a buzeloru, si brațiale reci nu vreu se se intinda spre binecuventare si imbracisare. Ma pana trupulu i-jace aci, prinsu în legaturele mortii, amutitu, fora viața; sufletu-i mutatu sbora inca odata inapoi de pe tiermurile eternității, scobora între noi, si imbracisandu si binecuventandu inca odata pre iubitiu sei lasati aici, pre veduv'a sa trista, cufundata în marea doverii sale, pre pruncii sei invescuti în doliu, pre consangeni si amicii sei. *)

1. Se opresce pentru o clipita înainte colegiloru sei de odinora, înainte prea-ilustriloru judeci ai curiei r. u. adresandu-le salutarea sa ultima, cuventele de adio ale despartirii amare astufeliu: Onorati, neuitati colegi! Eca nu de pe scaunulu presidiale alu senatulu vostru ilustru, ci de pe malurile celei alalte lume resuna către voi salutarea mea; primiti cu pietate cuventele de adio ale despartirii mele triste.

Déca este adevératu, iubitiu colegi! că intielepțiunea este ceea ce pune fundamentulu staturiloru, si curagiulu si poterea este ceea ce le apera; au nu e asia, că dreptulu si dreptatea, si respectarea legii basate pe dreptate, care cercuscie drepturile, e cea potere minunata, care le sustiene, le înaltia la fericire si înflorire? „Sublata justitia, — potemu

*) Luandu-se iertatiunile dela familia si consangeni în oratiunea romana ținuta de episcopulu Mihályi; eră de prisos a se repeti si în acestu discursu; pentru cea autoriulu acestuia trece aci înainte cu puține cuvente.

intrebă într' adevér cu s. Augustinu — quid suntu regna nisi latrocinia?“ Delaturandu dreptatea, ce alta voru deveni tierele, decât pesceri de furi si lotri, cari amenintia liniscea, securitatea publica?

Legile le aducu parinti patriei si le santiuneza cuventulu buzeloru regale; dar' custodii respectarii legii, resbunatorii foradelegiloru, în numele santu alu legii protectorii nevinovatiei persecutate, asilurile drepturiloru calcate, si astu-feliu columnele bunastarii si ale fericirii societatii, suntu voi iubitiu colegi ai mei! pre cari ve asiedi Domnedieu în scaunele de judecatoriu, că se vestiti francu si cu curagi judecatele dreptatii: „Viae tuae veritas et iudicium“ (Tob. III, 3). Dreptate si judecata, eca destinatiunea vóstra maretia, eca misiunea vóstra binecuventata.

Sentiu de fericire se reversa în sufletulu meu, recugetandu, că amu potutu fi sociulu vostru pe acést'a cariera frumoasa. Nimicu nu mai lipsesce dein plinatatea fericirii mele, déca me potu înaltia dein cerculu vostru în patri'a eterna cu aceea consciintia, că mi-am meritatu prin servitiile mele desinteresate iubirea, recunoscinti'a, increderea vóstra.

Ultim'a rogare, ce o amu către voi: se fiti judeci indurati ai slabitiuniloru omenesci, ce le voi fi avutu; deslegati-me binevoitori de sub legaturele gresieleloru, ce le voi fi contrasu față de voi; si pastrati-mi suvenirea în animele vóstre, precumu ducu si eu suvenirea vóstra scumpa cu mine în mormentu, si deincolo de mormentu susu la Domnedieu, în eternitate.

Si acum remaneti cu D-dieu, iubitiu colegi ai mei! remaneti cu D-dieu! Rou'a darului cerscu se se scobora asupra activitatii vóstre, că se ve meritati în servitiulu dreptulu si alu dreptatii multumit'a patriei, si se ve eluptati cunun'a nevesceditoria a dreptatii, „quam reddet (vobis) Dominus, in illa die justus iudex“ (II. Tim. III, 8) cu care se ve incunune pre voi acuzi în cea di Domnulu, judele dreptu. Remasu bunu! Remaneti cu D-dieu!

2. Dela colegii sei onorati, membrii preailustri ai curiei r. u. la voi grabesce sufletulu lui, conationali ai bravulu nostru fericitu, on. frati romani! si oprindu-se la pragulu sufletulu vostru, si batendu cu degetele sale neveduite, astu-feliu si adreseza către voi cuventele ultime ale despartirii sale consternatorie si salutarea sa finala:

Oh frati ai mei! natii scumpi ai aceleiasi mame, ai natiunii mele! Pentru ce a batutu, pentru ce au arsu de atatu de ferbinti flacare ale iubirei fratiesci sufletulu meu către voi, déca în acestu momentu cutremuratoriu alu despartirii, nu sum în stare a-mi intinde brațiale intiapenite, ca se ve imbracisiez? si se stringu la anim'a mea animele vóstre?

Rapitu dein cerculu vostru nobilu, trei flori de suvenire smulgu dein anim'a mea, si le plantu în

tierin'a animei vóstre, cá gagiú alu iubirei mele fratiesci, cá angeru custode alu vietiei vóstre, cá garanti'a venitoriului mare alu natiunei nóstre, ce va se fia:

„Alu lui Traianu vecinicu si santu stelpu suntemu!“ Astu-feliu eschiama eruditulu nostru cronicariu dein seclulu 17. Mironu Costinu in raptulu seu pentru originea gloriósa si vitalitatea minunata a natiunii nóstre, documentata in midiloculu furtuneloru seceloru. Si éca acést'a e prim'a floricea de suvenire, care o straplantu in animele vóstre: „Alu lui Traianu vecinicu si santu stelpu suntemu!“ Natiunitatea nóstra! noblet'i'a nóstra!

Dar' se nu uitati, cá „la noblesse oblige“. Noblet'i'a descententiei vóstre romane ve impune umeriloru vostri detorintia mare si santa; se faceti prin emularea demna cu natiunile alese ale lumii in ceea ce e bunu, frumosu si dreptu, cá numele maritiu, numele vostru de romanu, etern'a diploma de onóre a descententiei vóstre dein Rom'a, numele incungiuratu cu nimbulu stralucitu alu trecutului, se devina dein ce in ce mai glorióscu, mai inaltiatu, onoratu si celebratu in ochii popóraloru.

„Ah natiune romana! — astu-feliu striga cátra natiunea sa apostolulu romaniloru dein Besarabia, Alesandru Hajdeu, in un'a dein exclamatiunile sale publice — „natiune de pe acum chiaru „slavita intre tóte popórale cele mai taimose prin „suvenirile istorice ale vremiloru trecute, ...adu-ti „aminte, cá sortea ta e, se le intreci pre tóte odata „prin civilisatiune si prin o slava, care se nasce „dein cultura, sciintia si arte; cum cele alalte te in- „trecu prin marea intindere a imperatiloru loru, si „prin acea slava a resboieloru“ (vedi in Daci'a lit. dein 1840 discursu tienutu in calitate de eforu inspectoriu, cu ocaziunea fin. an. scol. la scól'a dein Hotinu la 24 Iuniu 1840). Si acést'a e a dou'a floricea, ce o plantu in animele vóstre, floriceu'a de suvenire a nisuintiei constante, neobosite dupa cultur'a adeverata, care inaltia popórele, imperatiile. Ci ei! déca demonii discordiei voru alungá dein midiloculu vostru angerulu cointielegerii; au nu voru patí in stanc'a discordiei naufragiu si luptele cele mai incordate?

„Si acestu neamu romanescu“ — eschiama unu altu cronicariu alu nostru, scrietoriulu seclului 18. Radu Grecianu — „pana a fostu dragoste in „midiloculu loru, Domnedieu inca a fostu cu densii, „cá nu i-au calcatu pre densii alte limbe straine, „si au facutu multe vitezfi, si au traitu in buna „pace“. Si acést'a e a trei'a floricea, floriceu'a de suvenire a cointielegerii si armoniei fratiesci, care plantandu-o in animele vóstre, fia! se créscu mare sub manele vóstre incalditórie si grigitórie, si se produca frupturile fericirii si ale glóriei vóstre. „Diligite alterutrum.“ (I. Ioanu III, 23). Iubiti-ve unii pe altii.

Oh! de ar' fi, cá privindu dein inaltimea ceriuriloru, se nu ve vedu luptandu-ve, decátu sub stindartulu cu acést'a intreita devisa. Inaltiatu cugetele vóstre la privirea virtutiloru mari ale strabuniloru, si insufletiti de esemplulu loru, ajutati natiunea nóstra prin forti'a magica neinvincibile a poteriloru intrunite la sublimitatea acelu nimbu, in care stralucescu atátu de luminatu natiunea francesca, italiana si spaniola, sororile ei!

Remaneti cu D-dieu, scumpiloru frati! Iubita natiune! Remani cu D-dieu! Se te binecuvinte Taltalu cerescu, de mfi de ori se te binecuvinte!

3. Dela connatiunaliu sei, dela dulcii sei frati romani, descinde sufletulu bravulu nostru fericitu pe pamentulu patriei, care lu-crescu pe sinulu seu, 'lu nutri in braóiele sale, 'lu imbracisia cu iubirea si onórea sa; cá se salute cu sarutarile sale sinulu mamei comune, pieptulu patriei, in care éca i se voru culcá acum spre repausu medulariele ostenite.

Oh patria! scumpa patri'a mea! — astu-feliu eschiama buzele lui — óre poté-te voiú vedé acusi mai fericita, mai marita dein patri'a mea eterna? Limb'a desparte pre fiii tei, desbinandu-i nu odata in trupe de dusmani, cari se incaiera unii intr' altii. Ah! cá-ci diversitatea limbeloru dupa cuventele s. scripture e blastemulu lui Domnedieu pentru sumeti'a ingonfata a ómeniloru.. Blastemulu lui D-dieu? Dar' au nu prefacu divinulu nostru Rescumparatoriu acestu blastemu, ce apesá omenimea, in binecuvintare, candu inaugura limbele popóraloru de organe ale vestirii maririi lui D-dieu, mandandu apostoloru sei predicarea evangheliei, pacii si a iubirii in tóte partile globulu pamentulu, in tóte limbele popóraloru?

Fia, cá spiritulu acestei evanghelie sublime se intrunesca popórale tale, se lege intr' aceeasi iubire, intru iubirea ta sufletele loru, cá aflandu sub scutulu libertatii constitutionale fia-care cetatianu, fiacare poporu alu teu, tóte acele propte si garantie, cari i sunt necesare spre sustinerea esistintiei, spre desvoltarea poteriloru, spre ajungerea scopuriloru sale besericesci si culturale, necercandu nimene afora fericirea, care o pote gustá neconturbata aici acasa, pe sinulu teu, contopiti in iubire, „consumati in unum“ cum ar' dice marele apostolu alu gintiloru, s. Pavelu, se te inaltie la acea trepta de marire si potere, pe care se potu privi cu desfetare la tine dein locuinti'a mea ceresca, si se-mi potu pasce cu placere ochii pe popóra fericite si indestulte in patri'a mare si fericita.

Remani cu D-dieu, oh patria! patri'a mea iubita! Binecuvintarea lui D-dieu asupra ta si asupra natiloru tei de mii de ori. Remani cu Domnedieu!

4. Si acum pana a nu-si dá anim'a stinsa pamentului maternu, dein care fù luata; de pe sinulu patriei sbora inca sufletulu lui la treptele tronului imperatescu, si oprindu-se in lumin'a demnitatii regale, inaintea façiei Unsului Domnului, a maiestatii sale, regelui nostru, cu celu mai aduncu omagiu de fidelitate depune la petiorele lui tributulu multiamitei sale eterne pentru darurile prea-inalte, cari se reversara in atà'ta abundantia de pe degetele maneloru binecuventate ale gloriosului nostru rege apostolicu, Franciscu Iosifu I. asupra besericei si natiunii sale, asupra sa si a familiei sale.

Acést'a i erá rogatiunea ferbinte in viétia, cu acést'a rogatiune pe buze pasiesce pe pragulu eternitatii:

Darulu ceriului asupra capului incoronatu alu regelui nostru, si asupra familiei sale prea-inalte!

„Fia ferice a vedé fericite popórale sale,
„Radie de nimbu stralucitu se-i acopere templele sante!“

Santa rogatiune! care asiá e cà resuna de mii de ori in piepturile nóstre?

„Fia ferice a vedé fericite popórele sale,
„Radie de nimbu stralucitu se i acopere templele sante!“

Aminu.

* * *

Intindeti acum ventrelele corabiei suflete nobilu. mutatu dela noi! éta cà'ti sta deschisu oceanulu eternitatii. Pasa! se te petreca binecuventarile si rogatiunile nóstre. Trupulu teu recitu se si-afle repausulu in sinulu gerosu alu mormentului; éra sufletulu teu se si-guste fericirea insetata la Domnedieu, caruia cantecu de multiumita si premarire pe buzele generatiuniloru dein secle in secle in vecii veciloru, Aminu!

Protocolu *)

suseputu in adunarea ordinaria a reprezentantiei generale a fostiloru granitarii dein regimentulu romanu I., tienuta in Sabiiu la 30 Octobre 1874 si dilele urmatórie.

Siedinti'a II.

tienuta in 1 Novembre 1874 la 8 óre de demanétia sub presidiulu ordenariu.

XVII. Presidiulu constatandu, cà membrii reprezentantiei generali s'au intrunitu si astadi in numeru de 23, deschide siedinti'a si face a se cetí protocolulu siedintiei precedente.

ad XVII. Se verifica.

XVIII. Referentele comisiunei bugetarie dechiarandu, cumu - cà redigerea reportulu acesteia acumu se indeplinesce, presidiulu pune la ordinea dilei reportulu comisiunei sco-

*) Vedi Nr. 9 alu „Trans.“

lastece, carele cetindu-se prin referentele Daniel Serbanu, cuprinde urmatóriele propuneri:

ad V. Reportulu comitetului administrativu despre activitatea sa cá organu scolastecu in trieniulu expiratu se se iee spre scientia si se se voteze comitetului pentru activitatea sa neobosita si zelulu desvoltatu pe acestu terenu multiamit'a si recunoscienti'a reprezentantiei generali.

ad VI si VII 1. Representatiunea ilustritatei sale domnului baronu Davidu Ursu de Margineni cá presiedinte alu comitetului administrativu càtra escelenti'a sa domnulu ministru de culte si instructiune publica in caus'a autonomiei scóleloru granitiaresci cá scóle de reuniune; apoi charti'a il. s. domnului presiedinte alu comitetului adresata domnului inspectoriu regescu de scóle Ludovicu Réthy in Deva in acela-si obiectu, reprezentanti'a generale se binevoliésca a le primí de ale sale, fiíndu-cà ambele esprima deplinu si in modu demnu vederile si convingerile acestei corporatiuni in afacerea dein cestiuone, a votá pentru densele domnului presiedinte cea mai profunda multiamita si recunoscintia, si totu-deodata alu rogá cá si de aci incolo cerendu lips'a, se binevoiésca a aperiá autonomi'a institutiunei nóstre scolastece cu acelasi zelú si asemene energia, pentru - cà numai in modulu acesta vedemu asigurata prosperarea instituteloru nóstre de cultura, pentru cari poporatiunea granitiarésca aduce sacrificia atàtu de frumóse.

ad VII. 2. Asemenea se binevoiésca reprezentanti'a generale a primí de a s'a si representatiunea de dato 10 Septembre a. c. Nr. 588 substernuta inaltului ministeriu regescu de culte si instructiune publica pentru respectarea si raspunderea nestirbita a cuoteloru ce competu scóleloru granitiaresci dein Orlatu, Hatiegu si Vaida-rece dein fondulu de provente alu fostulu regimentu romanu I. pe basea drep-tului de servitute, a votá comitetului administrativu pentru demn'a aperiarea a acestui dreptu istoricu multiamita si recunoscintia si a-lu autorisá, cà in casu de necesitate se se pota folosi intru aperiarea acestui dreptu de tóte midilócele si caile legali.

ad IX. Reportulu comitetului administrativu despre starea scóleloru granitiaresci cu finea anulului dejá expiratu, reprezentanti'a generale se binevoiésca a-lu lua cu placere si multiamita spre cunoscintia, a votá domnului directoriu supremu Basiliu Petri pentru ostenelele puse in interesulu invetiamentulu si alu inflorirei scóleloru granitiaresci, cea mai adanca si caldurósa multiamita si recunoscintia; in fine a invita pe comitetulu administrativu, cá precumu pana aici, asia si in venitoriu se nu pregete a lucrá cu asemene zelú si energia pentru promovarea causeroru nóstre scolastece si delaturarea dificultatiloru care aru apparea pe tere-nulu acesta.

ad X. Trecundu la propunerile 1--8 ale comitetului administrativu (cà-ci celelalte 3 propuneri dein urma se pertractara dejá in siedinti'a I. sub punctele XIII, XIV si XV dein acestu protocolu), comisiunea scolasteca recomanda:

1. Propunerile 2, 3, 4, 5, 6 si 8 se se primésca nemo-dificate.

2. Propunerea 1 relativa la „regulamentulu afaceriloru interne“ se se primésca cu esceptiunea propunerei referitórie

la §-lu 27, carele se remana in valóre cu § 25 alu regulamentului.

3. Propunerea 7, relativa la votarea bugetului pentru trieniulu intregu, se se primésca cu observarea, ca sub positiunile cu valóre numai pe anulu scolastecu 1874/5 se in- tielege: a) sum'a de 110 fl. pentru procurarea aparatului metricu; b) stipendiulu de 600 fl. pentru studia pedagogice, carele espira cu finea anului scolastecu curentu; c) even- tualu remuneratiunea de 200 fl. propusa de comissiunea bugetaria pentru membri comitetului administrativu pe tri- niulu espiratu.

In fine comissiunea scolastica face o propunere pro- pria, si adeva: „Avendu in vedere inflorirea scóeloru nóstre granitiaresei, representanti'a generale se binevoiésca a votá la man'a comitetului administrativu o suma anuala de 300 fl. v. a., dein carea la finea anului scolastecu se se remunereze cu câte 20—40 fl. acei invetiatori, cari pre langa o portare esemplaria au facutu cu scolarii sei progresu eminentu.

Presidiulu deschide asupra reportului comissiunei sco- lastece desbatere generale; inse neluandu nime cuventulu, deputatulu Nicolau Petrovicu propune, cá reportulu se se primésca en bloc, esceptiunandu propunerea propria a co- missiunei scolastece, relativa la remuneratiunea pentru in- vetiatorii bravi, carea se se pertracteze deodata cu operatulu comissiunei bugetarie.

ad XVIII. Representanti'a generale primesce cu unanimitate propunerea deputatului Nicolau Petrovicu. Noulu regulamentu se aclude sub A, normativulu sub B planurele de prelectiuni sub C. 1, 2, 3.

XIX. Presidiulu pune la ordinea dilei reportulu co- missiunei bugetarie. Referentele acestei comissiuni, deputa- tulu Mihaila Poparadu, cetesce reportulu relativu la operatele amintite sub punctulu VIII. si concrediute comissiunei bu- getarie sub punctulu XI. 1 alu acestui protocolu. La desba- terea generale ne cerendu nime cuventulu, se trece indata la desbaterea speciale, observandu-se ordinea urmatória:

1. Ce privesce mai antaiu computulu comitetului ad- ministrativu despre administrarea, manipularea si aplecarea fondului scolastecu sub decursulu trieniului espiratu, si a- nume incependu dela 25 Septembre 1871 pana la finea lui Septembre 1874, referentele observa de nou, cá comissiunea bugetaria revedindu acestu computu positiune de positiune, si-a compusu ea ins'a unu conspectu propriu despre tóte intra- tele si erogatele dein acestu tempu, si aflandu-le intre tóte esacte si consunatórie cu positiunile dein conspectulu comi- tetului, propune, cá representanti'a generale: a) se aprobe computulu comitetului administrativu; b) se dea comitetului si specialu oficiantiloru dela cassa absolutoriulu meritatu; c) conspectulu comissiunei de revisiune despre administrarea fondului scolastecu in trieniulu espiratu se dispuna a se tipari si distribuí atatu eforieloru nóstre scolarie, cátu si membriloru acestei reprezentantie generali spre scientia.

ad XIX. 1. Se primesce intre vii manifestatiuni de complacere, si incatu pentru absolutoriu se decide, cá elu se fia subscrisu de presiedintele si notarii acestei represen- tantie generali.

2. Referentele impartasiesce, cá comissiunea bugetaria inca nu a scontratu cass'a fondului scolastecu, ci la dorinti'a

comitetului administrativu s'a invoitu a propune represen- tantiei generali, cá scontrarea se se faca in faci'a tuturoru deputatiloru presenti.

Primindu-se propunerea acést'a, se trece indata la scontrarea casei, si s'au aflu:

A. Capitalu neatingibilu:

- a) in 9 obligatiuni rurale transilvane vin- culate pe numele fondului scolastecu . fl. 201,350.—
  - b) in 5 obligatiuni de statu, asemene vin- culate pe numeje fondului scolastecu . „ 126,350.—
- Sum'a totala . fl. 327,700.—

B. In bani parati . . . . . „ 4,017-98

C. In obligatiuni vechi private . . . . . „ 737-74¹/₂

Presidiulu aduce la cunoscienti'a reprezentantie gene- rali, ca obligatiunile private nu se potu produce, aflandu-se la advocatu, spre a le folosi in processulu intentatu debita- riloru respectivi.

ad XIX, 2. Representanti'a generale faci'a de perfect'a consunantia intre cassa si cartile de computu, patrunga fiendu de multiamita si recunoscientia, votéza deplina incredere ilustr. sale domnului br. Davidu Ursu de Margineni cá pre- siedinte alu reprezentantie generali si alu comitetului admi- nistrativu pentru bun'a si scrupulós'a administrare a fondu- lui scolastecu dela luarea sa in séma si pana in diou'a de astadi.

3. Trecundu la preliminarulu bugetului pe anulu sco- lastecu 1874/5, referentele propune a se primi mai antaiu rubric'a intratelor cu doue positiuni, si adeva:

- a) interesse active in suma de . . . . . fl. 15,131-61
- b) alte venite . . . . . „ 71-40

In summa . fl. 15,203-01

ad XIX, 3. Se primesce cu unanimitate.

4. Incátu pentru spese seau erogatiuni, referentele espune in loculu primu positiunile relative la salariale inve- tiatoresci, la remuneratiunea pentru catecheti, statorita cu câte 20 fl. pe anu de fia-care confessiune si in fine la de- putatulu de lemne pentru scól'a dein Spinu cu 27 fl. si pentru cea dein Riu-albu cu 48 fl. pe anu, precumu tóte aceste se afla specificate in unu conspectu compusu de co- mitetulu administrativu, caruia referentele i da cetire, reco- mandandu-lu spre primire.

Presidiulu esplica, cá cuot'a pentru o compania s'a de- fiptu in principiu cu 700 fl. pe anu, cá inse ea in marimea acést'a s'a lasatu numai la compani'a a 5-a si a 12-a, la tóte celelalte s'a redus, la unele mai multu, la altele mai puçinu, trebuindu a se tiené contu de §-lu 38 dein statute, carele in alineatulu seu ultimu dispune, cá „aceloru companie, cari primira anticipatiuni dein fondu, se li se compute acelea in cuotele, ce le competu. Deputatii Georgiu Trimbitiesiu si Alesandru Micu propunu, cá remuneratiunea pentru catechi- sare se se defiga cu 40 fl. de fia-care scóla, fora respectu la confessiuni.

Deputatulu Danielu Sierbanu, spriginitu de deputatulu Nicolau Ciugudeanu, propune, cá se se prevedia si scól'a dein Voila cu relutu de lemne.

Presidiulu relevéza necessitatea imperativa, dein carea comitetulu s'a vediatu adstrinsu a acorda scóeloru dein Spinu

si Riu -albu unu micu relutu de lemne, observa inse, ca acesta s'a ruptu dein cuot'a scóleloru respective, si-si esprima parerea, ca e cu multu mai bine a spesá cátu se póte de puçinu pentru lemne, cá se potemu adauge cu atátu mai multu la salariile invetiatoresci.

Deputatii Ioanu Tulbasiu si Ioanu Saniutia apara propunerea comisiunei bugetarie, respective proiectulu comitetului administrativu.

Deputatulu Nicolau Popu, sprijinindu si elu propunerea comisiunei, cere inchierea desbaterei, carea priminduse, se pune la votu mai antaiu propunerea deputatului Georgiu Trimbitiasiu relativa la remuneratiunea pentru catechisare, si cade; dupa aceea propunerea deputatului Daniele Serbanu, relativa la acordarea unui relutu de lemne si pentru scól'a dein Voila, carea asemene se respinge; in fine se pune sub votare propunerea comisiunei bugetarie de a se primi positiunile intocma dupa conspectulu stabilitu de comitetulu administrativu.

ad XIX, 4. Se adópta si se aclude aici sub D.

5. Referentele propune spre primire rubric'a speseloru administrative, cu urmatórele positiuni:

- a) salariulu directoriului supremu scolastecu si totu-odata secretariu alu comitetului administrativu cu . . . . . fl. 1100.—
- b) in loculu salariului de 300 fl. pentru cassariu, precumu a fostu pana acumu, salariulu redusu la 250 fl. pentru servitiulu cassariului si alu controloriului, concrediendu-se impartirea sa presiedintelui comitetului administrativu, asiadara . . . . . " 250.—
- c) remuneratiune pentru cancelistulu comitetului " 120.—
- d) " " sierbitoriulu " " 120.—
- e) chiria pentru cancelari'a comitetului . . . . . " 130.—
- f) pausialu pentru sierbitoriulu comitetului . . . . . " 200.—

La olalta . fl. 1920.—

Deputatulu Basiliu Stanciu propune a se votá pentru oficiantii cassei numai 200 fl., si adeca 100 pentru cassariu si 100 pentru controloru, carele se fia secretariulu comitetului si se se insarcinedie cu tóte agendele scripturistice; propune mai departe, cá in venitoriu acésta positiune se nu póte numele de „salariu“, ci de remuneratiune.

Deputatii Alesandru Micu si Ioanu Tulbasiu fiendu pentru propunerea comisiunei bugetarie, se trece la votu, si ad XIX, 5. Representanti'a generale primesce spe-sele administrative dupa propunerea comisiunei bugetarie cu 1920 fl. v. a. de impreuna cu partea adou'a a propunerei deputatului Basiliu Stanciu, cá adeca numirea de „salariu“ pentru oficiantii de cassa se incete si se se inlocuiesca cu numirea de „remuneratiune“.

6. Referentele recomanda spre primire rubric'a speseloru extraordinarie cu urmatórele positiuni:

- a) diurne si spese de caletoria pentru deputatii reprezentantiei generali . . . . . fl. 1000.—
  - b) diurne si spese de caletoria pentru administratiune . . . . . " 600.—
  - c) pentru aparatulu metricu . . . . . " 110.—
- fl. 1710.—

Transportu . fl. 1710.—

- d) spese processuali . . . . . " 200.—
- e) pentru conferentie invetiatoresci . . . . . " 200.—
- f) remuneratiune pentru membrii comitetului administrativu, si adeca pentru trieniulu espiratu 200 fl., pentru an. ven. 60 fl., la olalta " 260.—

Sum'a . fl. 2370.—

Deputatulu Nicolau Ciugudeanu, avendu in vedere, cá decandu s'au statoritu mai pe urma pentru deputatii reprezentantiei generali diurnele in 2 fl. si spe-sele de caletoria cu 1 fl. de milu, s'au deschisu si in patri'a nóstra cali fierate, propune, cá in interesulu fondului nostru scolastecu si alu scopului seu maretiu, diurnele se se reduca la 50 cr. si se se aplacideze numai pentru dilele de siedientia, ér' spe-sele de caletoria se se compute dupa clasa II. pe calea fierata.

Deputatulu Basiliu Stanciu combate propunerea lui Ciugudeanu si propune, cá diurnele se remana cá si pana acumu de 2 fl., ér' spe-sele de caletoria se se compute pentru cei ce caletorescu pe calea fierata dupa clasa II, inse pentru cei ce caletorescu cu carutie cu 1 fl. de milu.

Deputatulu Georgiu Trimbitiasiu, incátu pentru diurne sprijinesce propunerea lui Stanciu; ce se tiene inse de spe-sele de caletoria, propune cá aceste inca se remana cu 1 fl. de milu, numai cátu distantiele se se compute pentru toti dupa celu mai scurtu drumu de tiéra.

Facendu-se votare, se adópta propunerea lui Georgiu Trimbitiasiu; dupa aceea se punu la votu spe-sele extraordin.

ad XIX, 6. Representanti'a generale primesce spe-sele extraordinarie dupa propunerea comisiunei bugetarie in suma de 2370 fl. cu observarea, cá diurnele si spe-sele de caletoria pentru membrii sengurateci se se compute dupa propunerea lui Trimbitiasiu dejá primita.

7. Referentele propune spre primire rubric'a pensiuniloru, si adeca:

- a) pentru Mateiu Radesiu, invetiatoriu dirigente fl. 111.—
- b) " Mihaila Stoitia, subinvetiatoriu . . . . . " 85.62
- c) " Ecaterina Panga, veduva de invetiati. " 28.33

La olalta . fl. 224.95

ad XIX, 7. Se primesce.

8. Referentele recomanda spre primire stipendiulu de 600 fl. acordatu in tómn'a anului 1872 pentru trei ani scolasteci tenerului Moise Boeriu, ascultatoriu de pedagogia in pedagogiulu comunale dein Vien'a.

ad XIX, 8. Se primesce.

9. Referentele propune a se votá sub numirea de spese neprevedute sum'a de 200 fl. cu acelu adausu, cá de aici se se remunereze invetiatorii bravi, dupa cumu comitetulu administrativu va aflá mai corespundietoriulu scopului.

ad XIX, 9. Se primesce.

10. Restulu de 1074 fl., carele remane dein intrate dupa acoperirea speseloru specificate in celea de susu, se propune a se folosi pentru cladirea scóleloru proiectate in Hatiegu, Vistea inferióra si Tohanulu-vechiu (p. X 5, si XVIII alu acestui prot.) cu acelu adausu, cá totu spre scopulu acest'a se se intrebuintiedie ori-ce economii s'aru face dein rubricelce cealalte.

ad XIX, 10. Se primesce.

11. Cu privire la conlusulu adusu sub punctulu XIV alu acestui protocolu, relativu la refundarea salarioru invetiatoresci anticipate de comunele Orlatu, Vestemu, Racovitia, Hatiegu si Tohanulu-vechiu in anulu scolastecu 1870/1 referentele observa, ca nefiendu in momentu cunoscuta sum'a de refundare, comisiunea bugetaria nici nu o potu considera la compunerea bugetului, si astu-feliu propune, ca comitetulu se fia invitatu a eruá pretensiunile fundate conformu conlusului de sub p. XIV, si apoi a se ingriji de acoperirea loru dein ori-ce economii, dupa potentia.

ad XIX, 11. Se primesce.

12. Se cetesce intregu operatulu bugetului si

ad XIX, 12. Se primesce, accludendu-se aici sub E.

In fine referentele dá lectura propunerii urmatórie:

„Subscris'a comisiune revisoria de computuri si esaminatoria de preliminarulu bugetariu, corespunsiendu prin acést'a insarcinarii primite dein partea onoratei reprezentantie generale in siedinti'a dela 30 Octobre a. c., inchiaia protocolulu presentu si-lu transpune de impreuna cu tóte actele referitórie la computulu trieniului espiratu si la preliminarulu bugetului pe an. scolastecu 1874/5 cu acea propunere finale: cá onorat'a reprezentantia generale se binevoiesca a esprime in protocolu multiamit'a si recunoscienti'a sa cea mai caldurósa: in prima linia il. sale domnului br. Davidu Ursu de Margineni, multu stimatului si multu meritatului presiedinte alu comitetului administrativu si alu reprezentantie generalii, pentru neobositele sale staruintie si fatige puse cu abnegare de sene, cu zelu si energia admirabile intru exoperarea, conservarea si sporirea fondului nostru scolastecu spre binele si inaintarea in scientia, cultura si civilisatiune a Romaniloru dein fostulu regimentu romanu I, prin urmare si a scumpei nóstre natiuni, conducendu cu tactu remarcabile siedintiele comitetului centrale si ale reprezentantie generalii, cu unu cuventu conducendu tóte afacerile in tóte directiunile cu celu mai eclatantu succesu, spre deplin'a nóstra multiamire. Atotu-potentele cerescu se ni-'lu tiena cá atare, pâna la cele mai adanci betranetie in deplina sanetate si fericire!

Mai incolo, onorat'a reprezentantia generale, se-si esprime multiamit'a sa si fačia de onoratii domni membri ai comitetului centrale, precumu si fačia de toti aceia, carii necrutandu ostenele si tempu, au conclucratu dein tóte poterile intru folosulu fondului nostru scolastecu si spre binele si inaintarea natiunei nóstre, precumu numai póte si doresce unu romanu cu anema adevratu romanésca!

ad XIX, 12. Representanti'a generale prorumpe in cele mai vii si entusiastice strigari de: Se tráiesca il. sa d-nulu baronu Ursu! se tráiesca onoratulu comitetu administrativu!

XX. Deputatulu Alesandru Micu propune a se votá comisiunei bugetarie pentru zelulu si activitateá desvoltata intru resolvirea spre indestulire a grelei sale probleme multiamit'a si recunoscienti'a reprezentantie generalii.

ad XX. Se primesce.

XXI. In nexu cu conlusulu relativu la remuneratiune pentru catecheti, XIX 4, dep. Petru Bradu aduce la cunoscienti'a reprezentantie generalii, ca parochulu romano-cath. dein Orlatu inca si astadi trage dein fondulu de provente alu fostului regimentu romanu I, '63 fl. v. a. cá remunera-

tiune de catechetu, de si de multu nu mai functionéza cá atare, dein cauza ca la scól'a granitierésca dein Orlatu nu se afla scolari granitieri de confessiunea aceea; dreptu ce propune, cá se se faca pasii de lipsa, pentru cá acésta remuneratiune se se asemneze la man'a catechetului actuale gr. cath.

ad XXI. Propunerea se incuvientiéza in principiu, dara propunetoriulu este invitatu a o substerne in scrisu comitetului administrativu, carele va avé a face pasii de lipsa la locurile competente.

XXII. Se pune la ordinea dilei reportulu comisiunei de petitiuni, relativu la actele ce i-se concediura sub punc. XI, 3, a), b), c), d), e) si XVI. ale acestui protocolu.

ad XI, 3. a). Cu privire la pactulu inchiaiatu intre ambele confessiuni romane dein Hatiegu despre administrarea si folosirea scólei granitieresce de acolo, comisiunea de petitiuni propune, cá si fačia cu scól'a dein Hatiegu se se observe strictu tóte dispusetiunile „normativului scolastecu“, intocma precumu se observa fačia de celelalte scóle granit.

Condeputatulu Ioanu Ratiu dein Hatiegu intr'o vorbire mai lunga recunósce, cá mai inainte si elu a fostu dein totu sufetulu pentru conservarea caracterului confesiunale alu scóleloru granitieresce in genere, alu celei dein Hatiegu in specie, si anume dein motive natiunali; convingendu-se inse de atunci incoce, cá caracterulu scóleloru granitieresce, cá scóle de reuniune, se apera de comitetulu administrativu, si mai vertosu de cátra presiedintele seu cu resolutiune si demnitate; astadi nu pretinde pentru scól'a dein Hatiegu o stare esceptiunale, ci adera la propunerea comisiunei, dicundu, cá ce sórte voru avé celelalte scóle granitieresce, se aiba si scól'a dein Hatiegu, forá a se luá privire la pactulu inchiaiatu seau la alte impregiurari.

ad XI. 3 a.) Se primescu intre manifestari de complacere.

ad XI. 3 b.) Relativu la petitiunea lui Georgiu Munteanu din Cugiru, de a i-se rebonificá sum'a de 80 fl. solvita in fondulu scolastecu, fiendu cavente pentru repausatulu debitoriu Ioanu El'a din Cugiru, comisiunea de petitiuni propune a se indreptá suplicantele cu pretensiunea sa pe calea ordinaria a legei civile, de óre ce cereri de acésta natura nu se tienu de competentia comitetului administrativu.

ad XI. 3 b.) Se primesce.

ad XI. 3 c.) Ce se tiene de cererea invetiatoriloru dela scól'a granitierésca din Hatiegu, Basiliu Florianu si Paulu Olteanu, cá se li-se urce salariale dela 300—400 fl. pe anu pentru fie-care, comisiunea propune, cá de óre-ce intru catu a concesu starea fondului, s'a satisfacutu cererei loru dejá la regularea salarioru, acordandu li-se adeca o ameliorare anuale de cate 83 fl., se remana in valóre positiunile statórite ad XIX. 4.

ad XI. 3 c.) Se primesce.

ad XI. 3 d.) Referitoriu la cererea fostului cassariu alu fondului scolastecu, Ieremia Margineanu de a i-se respunde salariulu restante pre lunile Octobre, Novembre si Decembre 1873, apoi pre Ianuariu 1874, convingundu-se comisiunea de petitiuni din actele avute la mana, cá pre lunile Octobre si Novembre 1873 nu competeá suplicantelui salariulu cerutu, din cauza cá in tempulu acél'a au fostu suspinsu dela postu din culp'a sa, ér' pre celelalte doue luni

i-a statu si i stă in voia a'si radică ori candu salariulu, pro pune resolvirea cererei in sensulu acest'a.

Deputatulu Ioanu Tulbasiu, de si recunósce, că suplicantele nu si-a implenit intru tóte detorinti'a de cassariu cumu se cuvine, totusi dein deosebita consideratiune fația de starea suplicantelui, se i-se asemne salariulu pe tóte patru lunile. — Sprijinindu inca si deputatulu Ratiu propunerea lui Tulbasiu, acést'a

ad XI, 3. d). Se primesce cu majoritate de voturi.

ad XI, 3. e). Privitoriu la positiunea substernuta de dep. Daniele de Gremoiu in numele fostiloru husari romani dela arip'a Dejaniloru, pentru-că representanti'a generale se midilocésca dela in. ministeriu reg. de interne estradarea fondului de furagiu alu acestora, aflatoriu inca in administrarea erariului, comissiunea petitiunaria propune a se concredi afacerea acést'a la presidiulu comitetului administrativu. Acest'a dà numai decātu deslusirile necesarie, in urm'a carora:

ad XI, 3. e). Representanti'a generale decide a se invitá fostii husari romani dela arip'a Dejaniloru, că prin o dechiaratiune formale se dedice acestu fondu intregu spre scopuri scolastice, pe basea carei dechiaratiuni apoi comitetulu administrativu se faca pasi pentru estradarea fondului, carele va avé a se administrá totu de comitetulu administr.

ad XVI. In fine referindu-se cererea deputat. Ioanu Saniutia, facuta in numele comunei Tientiari, de a se refundá adeca acesteia salariale invetiatoriloru dela scól'a de acolo, sistate de comitetulu administrativu pe 10 luni dein an. scolastecu 1871/2, dein cauza că comun'a dechiarase scól'a granitiarésca de acolo de confessionale, comissiunea de petitiuni propune respingerea cererei. — Dep. Nicolau Popu recomanda a se considerá cererea lui Saniutia, dicundu, că comuna Tientiari nu e de vina, fiendu sedusa a dechiará scól'a de confessionale. — Dep. Alesandru Micu vorbesce pentru propunerea comissiunei. Mai vorbindu deputatii Ratiu si Saniutia pro, ér dep. Stanciu contra, presidiulu dà unele explicari relative, in urm'a carora dep. Nicolau Popu isi retrage propunerea, carea acumu o sustine dep. Ratiu, si facünduse votarea:

ad XVI. Se primesce propunerea comissiunei, de a se respinge cererea comunei Tientiari.

XXIII. Terminandu comissiunile cu referatele loru, presidiulu dà locu propuneriloru seau interpelatiuniloru, ce ar' avé a le face unulu seau altulu deintre membrii representantiei generali.

Dep. dela compani'a a 3-a, Paulu Erdebeni, reproduce suplic'a, cu carea granitiarii dein comun'a Sacelu inca la 24 Fauru a. c. cerusera dela comitetulu administrativu, că se le faca parte cuvenita dein fondulu scolastecu, spre a poté concurge si ei la dotarea invetiatoriului dela scól'a confessionale dein Baresci, la carea comun'a Sacelu s'a afiliatu de buna voia, dein caus'a apropiarei. Si fiendu că comitetulu administrativu cu indorsatulu seu dela 12 Martisoru a. c. Nr. 257 reieptá cererea, dep. Erdebeni se róga acumu, că se binevoiésca a se pronuncia si representanti'a generale in acést'a intrebare de principiu.

Dep. Ioanu Ratiu aduce la cunoscienti'a representantiei generali, ca suplicantii convingundu-se de atunci incóce, ca cererea loru e in contr'a statutelor, acumu se abatu dela

ea, rogandu-se numai, că se fia afiliati la scól'a granitiarésca pentru compani'a a 2-a in Hatiegu, de carea suntu in departare numai de $\frac{1}{2}$ óra, ér' partea ce s'ar cuveni acestoru granitiarii dein fondulu scolastecu se se adauge la cuot'a scólei dein Hatiegu.

Presidiulu observa, că afiliarea granitiariloru dein Sacelu la scól'a dein Hatiegu dupa a sa parere nu póte intempiná nici o dificultate; ce se tiene inse de cererea, că se se faca acestoru granitiarii parte propria dein fondulu scolastecu, respective că partea acést'a se se adauga la cuot'a scólei dein Hatiegu, séu la dotatiunea scólei dein Baresci, o atare cerere e in contr'a statutelor, si specialu in contr'a §-lui 37, carele vorbesce singuru numai de fondarea si sustinerea de scóle centrali pe la singuratecele companii, nici decātu inse de facerea de parti pentru comunele singuratece, prin ce dispusetiunea §-lui 37, adeca cea principale dein statute, ar deveni chiaru ilusoria. Au mai cerutu — continua presidiulu — si alte comune granitiarésce parti separate dein fondu, precumu d. e. Dragusiulu, Ucea etc., inse comitetulu administrativu, radimandu-se pre §-lu 37 dein statute, le a respinsu totudeauna simplemente.

D-nulu comite sasescu in calitate de comissariu reg. cerendu-si cuventu, dice că cereri de natur'a acést'a nici nu potu fi obiectu de discussiune, si densulu că comissariu reg. nici nu ar' poté permite se vina sub desbatere.

ao XXIII. Representanti'a generale ié observarile aceste spre scientia, intre manifestatiuni de o perfecta consimtire. Incatu pentru granitiarii dein comun'a Sacelu, afiliarea loru la scól'a granitiarésca dein Hatiegu se incuviintiéza, si totu-odata se esprima că unu principiu generale, că ori ce fiu de granitiariu are libera voia a cercá ori ce scóla granitiarésca, fora a respunde vre-unu didactru.

XXIV. Presidiulu aduce la cunoscienti'a representantiei generali, că in intielesulu §-lui 15 dein statute, tempulu de trei ani, pentru care a fostu alesu comitetulu administrativu, a espiratu, si asia incetandu activitatea sa cu diu'a de astadi, presidiulu in numele seu si alu comitetului depune mandatu avutu, multiamnesce representantiei generali pentru increderea aratata, si invitandu-o a pasi conformu §-lui 14, lit. b) la alegerea noului comitetu, suspinde spre scopulu unei intielegeri prealabile siedinti'a pe 10 minute.

Dupa espirarea acestui terminu, revenindu membrii representantiei generali éراسi in sal'a de siedintia, deputatulu Alesandru Micu in numele commembriloru sei róga pre il: sa d-lu baronu Ursu de Margineni, că se binevoiésca a functioná cá presiedinte ad hoc si la actulu alegerei noului comitetu. Ocupandu presiedintele ad hoc scaunulu presidiale, representanti'a generale pasiesce la alegerea comitetului administrativu pentru trieniulu 1874—1877, alegundu-se cu unanimitate de voturi:

1. De presiedinte: il. sa domnulu baronu Davidu Ursu de Margineni. — 2. De vicepresiedinte: magnif. sa d-nulu Ioanu Tulbasiu, secretariu la directiunea reg. finantiale dein Sabiiu. — 3. De membrii ordenarii on. domnii: Basiliu Stanciu-Siandru de Vistea, capitanu c. r. in pens.; Mihaile Jechimu, c. r. locotenente primariu in pens. si fostu vice-comite alu comitatului Huniadórei; Paulu Straulea, locoten. c. r. in pens.; Nicolau Petroviciu, comerciante si proprie-

tariu in Hatiegu; Ioanu Margineanu, locotenente c. r. in pens. — 4. De membrii suplenti on. domnii: Nicolau Ciugudeanu, proprietariu si notariu in Poiana; Basiliu Stoichitia, oficialu c. r. la exactoratulu militariu in Sabiiu; Cristianu Zidu, oficialu c. r. in pens. si cancelistu la institutul de creditu si economii „Albina“ in Sabiiu. — 5. De cassariu on. dn.: Ioanu Popa-Radu, oficialu reg. la exactoratulu finantiale in Sabiiu. — 6. De controloriu on. dn.: Basiliu Ardeleanu, cancelistu la judecatori'a reg. cerc. dein Sabiiu. — Secretariu stabilu este: multu on. dn. Basiliu Petri, directoriu supremu alu scóleloru granitaresci.

ad XXIV. Representanti'a generale aclama noulu comitetu administrativu intre celea mai vii aplause, urandu-i unu intreitu: „Se traiésca!“

Acumu deputatulu Alesandru Micu multiamindu intr' unu discursu mai lungu il. sale d lui presiedinte br. Davidu Ursu de Margineni pentru sacrificiulu ce l'a adusu si continua a'lu aduce cu atáta zelu si abnegatiune de sene causei nóstre scolastece si prin acésta natiunei intregi, si esprimendu asemene recunoscientia si comitetului vechiu, binecuventéza noulu comitetu si in specie pre ilustr. seu presiedinte, ro-gandu pre toti, cá se nu pregete nece in venitoriu a inbracisiá acésta cauza cu zelulu, abnegatiunea si energi'a, ce-i caracteriséza.

Noulu presiedinte respunde multiamindu de increderea de nou aratata si-asigurandu representanti'a generale, ca se va nevoi dein tóte poterile a binemeritá de acésta incredere, implenindu-si cu iubire detorinti'a, ce crede cá o are cátra poporatiunea granitaresca, cá fiu esitu dein sinulu ei.

Deputatulu Ioanu Ratiu se adreséza cátra il. sa d-nulu comissariu reg. si comite sasescu Mauritiu Conrad, si multiamindu-i pentru bunavointi'a aratata, 'lu róga, cá se nu pregete a recomanda caus'a nóstra scolasteca apretiarei locuriloru mai inalte, urandu-i in fine dile lungi si fericite.

Il. sa dn. comissariu reg. multiamesce apromitiendu concursulu seu, intru cátu numai i va fi cu potentia.

In fine insarcinandu-se cu verificarea acestui protocolu deputatii Alesandru Micu, Ioanu Ratiu si Basiliu Stanciu, presiedintele representantiei generali dechiara adunarea de inchisa.

D. n. s.

Baronulu Davidu Ursu m. p.

Nicolau Popu m. p.

Georgiu Boeriu m. p.

Bibliografia.

Inainte de tóte tragemu asta-data attentiuenea tuturoru cáti se ocupa cu istori'a patriei, cu a natiunei si cu istori'a eclesiastica a baserecei romanesci, la publicatiunile esite dein pen'a cea multu deprinsa a unuia deintre cei mai eminenti archierei dein dilele nóstre, adeca preas. sa par. Melchisedecu, episcopulu diecesanu alu Dunarei de diosu cu residentia in Ismailu. Publicatiunile, pe care le avemu la mana dela preas. sa suntu:

Chronic'a Husiloru si a Episcopiei cu aseminea numire, dupre documentele episcopiei si alte monumente ale tieriei. Bucuresci, 1869. Formatu 8-vo mare de lexiconu, pag. 463. La acésta chronica se afla alaturatu inca si unu:

Appendice la Chronic'a Husiloru, diferite notiuni istorice, estrase dein documentele episcopiei de Husi si alte monumente istorice publicate in tempulu modernu, pag. 175. Episcopi'a Husiloru este cea mai tenera deintre tóte diecesele Moldovei vechi, cá-ci e fundata numai pe la finea seculului alu 16-lea, in dilele domnului tieriei Ieremia Moghila; cu tóte acestea, cáta avuti'a de documente! Dela acelasu Chiriarcu avemu:

Chronic'a Romanului si a episcopiei de Romanu, compusa dupa documente nationali-romane si streine, edite si inedite. Partea I. dela a. 1392 pana la 1714. Bucuresci 1874. Acelasiu formatu, pag. 352. Partea II. dein a. 1714 pana in dilele nóstre. Bucuresci 1875, pag. 239.

Lipovenismulu, adeca Schismaticii séu Rascolnicii si Ereticii rusesci, dupa auctori rusi si isvóra nationali-romane. Bucuresci 1871. Formatu cá cele dein susu, pag. 447.

Interessante si multe descoperiri se facu in acestu opu, cu totulu noue pentru partea cea mai mare a publiculu nostru lectoriu, despre schismele (desbinarile, rupturele) base-riciei rusesci, despre mai multe secte, precumu suntu: Nepopist'a, Popist'a, Lipovenii, Molocanii si Duchoberii, Chlystii, Scopetii séu Castratii, Scacunii (Saltatorii), Montanii etc. Acestea suntu secte esite dein eclesi'a orthodoxa rusésca, necunoscute in Europ'a; numai unele dein acelea strabatura si in Romani'a, anume Castratii si Molocanii.

Dn. Georgie Sionu, fecundulu scriptoriu romanu, inavuti érași literatur'a nóstra cu una dein cele mai grele traductiuni, adeca:

Phedra, tragedia in cincii acte dela Racine, tradusa in versuri. Bucuresci 1875, 8-o pag. 90, pr. 2 lei.

„Amice! Intr'unu tempu cá acesta de publicatii si de traduceri absurde, este unu meritu mare de a cerca se introduci in literatur'a romana cap-d'operele literaturiloru straine etc.“ In acesti termini se adressá dn. Vas. Alexandri dela Mircesci in 31 Dec. 1874 cátra amiculu seu Sionu. Nimicu mai la loculu seu, decátu acésta expectoratiune a d-lui Alexandri. Multi ómeni se incórda se traduca, fora a cunósce perfectu ambele limbi, fora a cunósce artea traducerei, fora exercitiu, si in lipsa de unu audiu sanetosu pentru limb'a nóstra.

Cuventare funebrali séu la morti, de preotulu Ioanu P. Papiu. Gherla, 1875. Pretiu 1 fl. 50 cr. Nu ne indoimu cá acésta collectiune de predice se va trece totu asia de iute, ca si celelalte ale d-lui Papiu.

Magyarii si romanii, reproductiune dupa „Orientulu latinu“. Anonimu. 10½ cóle. Pretiu 60 cr. séu 2 lei n.

Dein Biserice'a orthodoxa romana, care ese in Bucuresci in 6500 ex. sub suspiciile santului sinodu, sub redactiunea preas. sale parentelui episcopu Genadie, ajutatu de colaboratori cá protop. Silvestru Balanescu, ierodiaconu Genadie Ienaceanu, dr. Zotu, avemu la mana pan' la alu VII. fasciclu. Acésta publicatiune eclesiastica a intrecutu departe asteptarile publiculu dein Romani'a. Pretiulu este numai 12 lei n. pe anu pentru 12 fasciclii de câte 5 cóle.

Dein Predicatoriulu sateanului romanu, care ese la episcopi'a dela Gherla in Transilvani'a sub redactiunea preotului Nicolae F. Negrutiu, colaboratoriu profess. Th. Petrisioru, ne veni alu IV-lea fasciclu pe Aprile si Nr. 4 dein suplementu Foiti'a Predicatoriului etc. Pretiulu pe anulu intregu 5 fl. (1 galbinu).

Errata.

In Nr. 9 in locu de Avram Necsia, se se corrige Arone Necsia.